

© 266.

5903

RISTITEGIJAD
Rahwatükk 3 waatuses
L. Anzengruber.

Wanemuise
näitelawa
✦ TARTUS. ✦

Eesti Üliõpilaste
Seltsi Raamatukogu Tartus
Wanemuise näitelawa

Eesti Üliõpilaste
Seltsile → → Tartus
Wanemuise näitelawa

RISTITEGIJAD
Rahwatükk 3 waatuses
L. Anzengruber.

Wanemuise
näitelawa
✂ TARTUS. ✂

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76188

Ofalised:Meelimäe - Margus, taluperemees.Leeni, tema naene.Konksi - Märt, rikas taluperemees.Kivitanksi - Andres.Peet, kottimees.Maret, tema naene.Liisi, kottsi tüdruk.Laos.MadisWägura - Wana } taluperemehed.RinnakuMikuFritsMärtJaksRoofiRünuAntoPeepTalumehed, naised, tüdrukud ja poigid.

Esimene waatus.

Küla köögi õue. Paremat rätth köögi
hoone, pahemat rätth ait. Plattfi pääl
lauad, pingid ja toolid. Aida külje all
lehtla, ka laua ja istmetega. Tagapool
mehekõrgune aed, selle sees paremat rätth
värav, kust ahtmed alla poole toovad.
Sia taga maantee. Suvine päälõunat.

1.

Miku, Mart, Jants ja Jaso.

Külapoigid. Siis Peet. Selle järele Kivi =
tänksi = Andres.

(Poigid istuvad lehtlas, joovad ja lärmitse-
vad. Miku pööratab pudeliga laua pihtra,
täheks, et ta laulda tahab. Teised jäävad
wait ja katuvad pärast kaasa laulda.)

Miku (laulab):

Tuura järi wõttis-naese,
Kusju = Antju tütre Liisu
Kee juoli wiko ja kena,
Esimene nibunina!

4.
Kui ta kiifult Tuural toodi,
Siis-kall' lauldes pilli löödi,
Hoifati ja tehti kára,
Sest et kiiful oli wara!

Jnto (niifama):

Lüfu naeris-roomu päraft,
Ei niind juri pääfe temaft,
Lilis-pääd ja pööris-mokki,
Wuristas ka kambri wokki!
Oli juri wastumake,
Kui ta tuli, warsti kohe,
Läks-ta kööki, tegi kooki,
Walmistas ka juri lööki!

Peel (tuleb ja koristab tühje pudelife ära):

Noh, poisid, hakkab juba jaama, jät-
ke oma joobnud riija järle! Peremehed
hakkawad warsti tulema!

Märt (tõuseb üles ja laulab):

Jikka jikka - jilladi,
Päderiki - rulladi!

Pange aga tähele,

Mina jaan ka mehele!

Kivi Länksi. Andres (tuleb. Wana
kuuekümne aastane mees, lai laagu:

nenud wikkübara loko⁵-pääs, mille alt
hallid jummed wälja paistawad. Pöetud
hall, niiri habe, piip juus. Seljas wana
luitunud fineli näru. Üle parema äla
ripuvad tal wafipidi ühtefotud ki-
wi lõhkumise wafarad alla, es rinna
pääl wähem, taga selja pääl juurem.
Eemalt). Nonoh! (Tuleb lähemale.)

Siin on ju päris pidu!

Poiid (karjudes ja naeldes). Nojah!
Muidugi!

Jah. Peet ütles, et peremehed tulewad.

Kas see siis ka peremeste hulka käib?

See on ju wana Kivitämpsi - Andres!

Kõik (naeldes). Ohoo! Kivi lõhkujad!
Siia tule!

Andres. Kui teil õli odas on, istun
ma muidugi siia! (Jotub; temale pa-
kutakse õlut.)

Peet (lööb naljatades lapiti peoga
Andresile selga). Kae kuramust, wõi
keinal wanal kaskelküündil ka hais-
ninas, tuleb kawel! Siin karjutak-
se juba ifegi, muid kui kardada iga sil =

mapilk, et taewalagi kaela ei kuku!
Andres. See oli jellepärast, et mind
jün ei olnud. Minu laulus, need kõ-
ditavad õrnalt, kui olekõrtega! (Lau-
lab)

Kui taewas kukub kaela-
Kõik poisid (nõndavad):

Kui taewas kukub kaela-
Andres (nõtab klaafi):

Joome õlut üts-tirts!

Kõik (nõndafama):

Joome õlut üts-tirts!

Andres. Kui taewas kukub kaela-
Kõik. Kui taewas kukub kaela-
Andres ja kõik:

Lõs-oin küll üts-

(ühel hoobil karjudes ja lapsiti kättega
lana pehta wirutades) mürts!!

Pet. No jeda teadfin ma juba ette, kui
tema midagi tuleb, tuleb rumal nali!

Andres. Kuraas olgu inimel häa!
Kui kelmid maailmas mardifanti
mängivad, auus nägu pääs, miks siis
korra ka õige inimene ei wõi kelmi

karva olla? Laske mulle tilk õlut
tuma, ega ju teid ära ei tapa. Teate
ju: oma ostetud õlut mina ei joo!
Jüts (toredasti riides, paksu uuri keti-
ga, uhkelt). Noh, Peet, too temale
välja!

Andres. Aituma, Jüts! Juba eemalt
näha, jina inna see mees oled, kes õlut
osta võib! Uuri oled rängasti ahelas-
se pannud - Kas käest lendu tikub
minema?

Jüts (pahaselt). See oli jio see hänu -
õlle eft?

Andres. Ei, see oli niisamuti päälekan-
ha. Õlle eft said juba aituma ära!

Mart (kes pahemat kätt eemale oli
vaadanud). Javaa, niid on lugu!

Waadake, kes jäält tulewad!

Miku. Kandä! See on ju kooripere-
naene Meelime - Margusega!

Jüts. On ta ometi jelle ka korra
kätte saanud! Tema ju kinnitas, et
kui Margus temale näppu punitub,
jio ta teda lakti enam ei lafe!

Alpu. Ja, Margus oli enne kõrtfi ko-
hal pooste hulgas kõigetragin mees,
aga just jaadik, kui ta naef ära
mõttis, istub ta kodus naef kõrtfikuu-
hänna pääl ja ei liigutagi emast.

Andres. Selle eest on ta nüüd ka talu
peremees!

Peet. Jah, teda ei näe enam filma-
gagi. Terve wald tema sõpru kais,
aga tema teeb, nagu peaks see nõnda
olema ja ei kõsfaqi!

Andres. Võib olla, et just sellepärast
kõik tema sõbrad on!

Peet (tähtsalt). Nii sugust õnne nagu
temal, ei ole igahel ja ometi ei ole
keegi jelle üle kade. Güli teine, pä-
ris kehwa pois, paari aasta eest Pe-
laste-külast Luidiste-külasse ja sai
jäl kõige rikkama ja kõige wäge-
wama mehe, Kõrtfi-Mardi juures
koha. Sellel jälle fiin sugulane,
wana Meelimeie-Madis ja sellel ta-
lu ja üheks tütar. Lufis, Lufis-jeni-
wana Kõrtfi-Mart ikka - kui toi

oma poisi Meelimäele tööpõremehes- ja
lee - eks- ja pole näinud - jaigi omale
Meelimäe talu ja tütre nah! Täskus-
tal nad on!

Andres (wähele). ära unusta ütlemas-
ta kõigerikkam ja wägewam Konksi-
Mart ka!

Piet See müidugi ka! See on nüüd tema
jugulane! Tükk mis tükk!

Andres. Ah ja - oige küll! Muud kui-
iga teine oleks jellega ka walmis-
hüü. (Näitab poiste pääle) Wifanud
neile warblastele siin mõnele ka kane-
pitera ette, katju, kas ta ei oleks ära
norkinud! (Kõrtsmiku kohta) Nii-
pea kui Meelimäe Marguseft jutt on,
pääsewad temal nagu weliwarawadlah-
ti ja jio- ta jutustab kõine seda wa-
na huttawat lugu ikka jälle uuesti,
nagu mõnda imeasja! Konksi- Mart
aga on mees, kes jelle eest müretseb, et
tal igal pool omad agutandis es-
on, muud midagi, ja jelle aineti pääle
on tal Meelimäe mees parajal kohal.

Mina aga tean ^{10.} midagi uudist - (tule-
jate kohta), ja oleks jellel, kes jäält
tuleb, jellest aimu, kümme kuradit
ei tooks teada jia!

Mart. Mis siis?

Miku. No-lase lahti!

Andres (ennast poiste lähemale nihku-
tades). Kui ta alles Luidiste külas
elas, pidas ta kõõpitud rukuga jehv-
ti...

Miku. Ka mõne uudis!

Andres. Naro! Muudugi! Nali tuleb
alles! Uudis on see, et Jeesama tüd-
ruk ciljest jaadik nüüd meie kõõp-
tis-teenib!

Piet. Soo? Noo? Wõi meie Lüfi?

Japs (naerab lollakalt). Höhöhö!

Mart (rufiraga lamapihta võruta-
des). Mis ja ütled!

Jants. No ootaja, tüdruk!

Miku. Kuradi nali!

Andres. Wakkamüüd! Olge waguji!
Tulewad juba!

Endised. Maret Margusega (par. poolt).

Maret (alles-aiataga). No tule aga, lahti ma siud ei lafe! Oled ikka oma poolaastat juba naefimes ära olnud ja woid küllalt korra ka koorji tulla.

Margus (noore, jõuka, tragi perekme laadi). Mis-niud küll wõimiseft, waremmini tulekiks ei oleks mul ka kellegi käest waja luba küfida olnud; aga - aga ei ole, perenaene, aga ei ole!

Maret (ümargune eit, wihmarwarjuga ja lauluraamatuga). Kuula niud weel, woi aga ei ole! Kust siis teifid inimesed selle aja wälja wõtawad, ega need teba ka ei warasta!

Margus Feinespood, perenaene, teinekors, täna mitte!

Maret. Nimelt täna! Mis-teinespood! Astu aga es! (Lööb teemale naljatas Des felgas)

Margus (kormistab ahtmeid mööda alla).

Noh, minu siseastuimist küll Jumal
õnnistas, muidu oleksin tõesti jala-
luud murdunud!

Andres. Väljaminekist ei oska ta
unesgi ette aimata!

Peet (temale vastu minnes). Tere,
Meelimäe! Saab find ka korra näha!
Oled haruldane külaline!

Margus. Seda ütlen mina ka. Oled
oma naese hästi välja õpetanud. -
(Tuleb lähemale ja filmab teisi.) Loo!
Jääl on ju kõik see polk koos!

Koik. Tere, Meelimäe = peremes!
Jants (pakub õlut). Kuidas siis
käsi käib ka?

Margus. Tänan, eks pea rahul ole-
ma - ei tea kaevata! (joob.)

Andres. Rõõmustab kuulda, tõesti
jah!

Margus. Tema ka jääl? No jellest
on mul hääl meel!

Andres (on üleskõvanud ja lähemale
tulnud). Eks ole? Ja? Meie kahekesi
jaame alati hästi läbi!

Margus: Ja muidugi! ^{13.} (Peetile) Kui
ma juba jua pean jääma, siis lae
mulle omi ka õlut tuma!

Andres: Meie oleme ikka sõbramehed,
mis? (Lurub Marguse kätt.)

Mart: Lina, Meeli mae - ütles ometi-
mina nägin juba mineval pühapäe-
mal ja tänan ka jälle, et Konksi- Mart
meie kirikust mööda N. Kiriku poole
jõitis - mis tal siis sinna asja on?
Kas temale meie oma kirik enam
hää küllalt ei ole?

Margus: Kust mina seda pean tead-
ma?

Jass: Hõhõhõ - ja peaksiid seda ome-
ti teadma!

Margus: Mispärast just mina?

Miku: No, meie arvamine, et sa tema
asju tead, sest et sinu hää sõber sin
alles praegu sind Konksi- Marti
agutandi ütles olevat.

Margus (Andresile): Sa ikka oled
halb mees, kui ful pää see on!

Andres: No eks ma katju ennast jaoti

parandada, kui jälle jahe aeg tuleb.
Margus. Loo? Oota, ma waatan
julle näkku, mis mees-ja oled!

Andres. Waata, kui ja tahad!

Margus. Käed anna jia, muudu
teed ja jälle mõne tembu ja näppad
mul wõi piibu taskust! Sul on ju
kõik tükiid selged, nagu wanal kaar-
nal! (Pakub temale käpa)

Andres. Jah - maks käte korraga!
(Mõlemad tunnistavad üksteist.)

3.

Endised (wahajal tuleb Liisi õllega
ja jääb õlle Marguse taha seisma. Eten-
duse lõpu poole kogub ikka enam mehi
õue, kes laudade juures ajet mõtavad.)

Margus. Lina, riihkamees, ja pilgu-
kad mul liig palju filmi, ma find ei
ufalda, ja mõtled koerustikkide
pääle! (Waatab üle Andrese õla pois-
te poole.) Ja neil jäl on ka kawalad
näod päds. (Laseb Andrese käed latti)
Mis teil siis on?

15.
Andreas (hakkab Margusest kinni ja
poorab tema selja enese poole). Li-
nu õlu on jäl!

Margus Oi palaw jilk - Liisi! (Püüab
kõrvale vaadata.)

Liisi Helderke - Margus!
(väike paus.)

Liisi (ennast kogudes). Kuhu ma
jus-herrale õlle pean panema?

Margus (astub paar samm tagasi,
iseenesel). Niisid vaja mõistlik olla,
muidu saab neile aastaks-ajaks
naerda ja norida! (Hoiab õllepu-
deli vastu valget.) Mulle näitab, õlu
ei ole selge!

Liisi Meie õlu on selge kui kuld!

Margus Loo? Wõi nü? Wõib olla!

Liisi Mis jais-jeft õllest rahid,
waata omi minu otja ka!

Margus Miko-mitte? Mis päraft
mitte? (Walab õlut klaasi.) Joo ka!

Liisi (joo, kuna ta filmasega Mar-
gust püüab). Linnu terveks!

Andres. Kus-^{16.}mul rein, annab tüd-
rukule jura, et ta rääkida ei saa!

Margus (jook). Siin terwiseks-nõn-
Dafanna!

Lüfi. Noh, kuidas siis-käsi ka käib,
meie ei ole ju üksteift liikk aega
enam filmägagi näinud.

Margus. Tänaan! Tänaan küsimast!
Täris hästi!

Andres (nagu inimes-pannes). Mis-?
Täie kaks näitate vanad tuttavad
olewat?

Lüfi. Ma arvan!

Margus. Ja, natuke, nufamuti
päälistkandou-

Lüfi. Ainult aasta aega!

Andres. Siis on see päälistkandou
olek küll kaunis-kava keftnud!

Lüfi. Oled õnnelik abielumees?

Margus. Aga Lüfi!

Lüfi. Miso-siis ei või rääkida?

Aji õnneti kuvitab mind ka! Rää-
gi!

Margus. No ja, muidugi!

Liisi. Said hää naese? 17

Margus. No ja, muidugi!

Liisi. Tead ka veel jeda laulu mis meie iska
wahel kaherefi laulime?

Margus. Ei mäleta ühti.

Liisi. (ennast temale lähemale jures). No,
tuleta iska meelde!

Margus. (puigeldes, nihutab emale). Tööpoo-
lest, ei mäleta!

Liisi. (järele nihutades). Küll mind aitan
otja pääle!

Margus. (nagu enne). Linn on kuiv!

Liisi. (nagu enne). Küll ta lähel!

Margus. (nihutab jälle emale ja jõuab
Andreje ette, kes vastu taetab, nõnda et

Margus enam edasi ei pääse).

Liisi. (tafakesij). Lina, kuule mis ma
nõuu annan, lauta!

Margus. No ja - agu -

Liisi. Kappu pääle! (Laulab):

Sa tead, et minu jüdames - - -

Margus ja Liisi:

Sa tead, et minu jüdames
ei ruumi teisele,

18.
Ja et ma sulle truiks jäään.
Mu ainus armuke!

La la la jne.

Liisi (jätkab laulusõnu)

Ja et ma sulle truiks jäään.
Kuiis värw jääb värwule!

(Tõukab Margufel kübara pääs teise
kõrwa pääle, jõrmi mängides tema
juuksest siia pistes). Sihukehed! Need niid
ka mõnele truiks jääwad! (Tõukab
teda küünarnukiga emale) Jõorse
pääle! (Naerdes) Ega's mina seda
jüdamesse ole wõtnud! Ma ei oleks sul-
le tulnudgi, nii noorele poigile mina
ei oleks käinud ja ei lahe ka!

Jants (tõrkawat, aga naljatades). Mui-
dugi, pareim wanaimehe habimeall, kui
noore mehe pütja all; - Liisi jõowib pi-
has abielu põlweo puhkuft!

Liisi. Lina teeskfid ka targemini, kui
ja oma rumalat juud ainult iva wõt-
miseks tarvitaxfid! Jõowib puhkuft!
No sinuga ei ole ma eluajal emast
wäpitanud! Ja seda ma sulle ütlen -

eila, cfimefel oöl, mis- ma selle katuse
 all magasin, olin ma liaks- väsinud
 ja unine, sellepärast ma kartja enese
 järele rehatp pääle üles tõmmasingi -
 nägin ja kuulin küll, kuidas- ja all
 kobasid ja kolasid; - tänasaga, kui
 sulle wäheft jälle hirmu tuleb tulla, jä-
 tan ma kartja seisma ja tõukam fu-
 siis- ülerralt alla, nagu kartuli koti; -
 waata aga enesele lõnniku hunnik all
 walnis, mille pääle sul pehmem ruk-
 kuda on, - kahju oleks- ka, kui ja
 kaalalum murrasid!

(Peet ja Maret on seni tagapool lauda =
 de ääres külalisi talitanud.)

Liisi (pöörab ennast ettepoole laudade
 juurde, kuhu praegu mõned mahasistu-
 rad, räägib ühe hingega, aga juba jälle
 rahulikult). Mis külalised jõuwad?

Miku (Jutjile käpa öla pääle pannes)
 Jah, pagana paha lugu, jõber! Mis-
 siis see redelit mööda ülesronimine ai-
 tab, kui see allatulek nii häkiline
 on!

^{20.}
Jütsi (ennast firgekso ajades). On veel
teifi rehalepäälseid ja teifi tüdurukuid!
Japs. Hõhõhõ! Ja teifi lõmmikuhuni-
kuid!

Jütsi (tõstas vihafelt rufikat). Lina,
Japs—!

Margus (Jütsi pidades). Pea! Kalle-
ma siin kána ei minda! Etimele hoo-
bi järele, mis ja lähetað, woid omale
kõhe jääl waljas kãrbise otjida, mille
pääl ja hernchirnutufe wiifil istuda
tahad! Seda tea! (Pöörab ennast ette
lana äärde teiste peremeeste juurde.)

4.

Õndisid Konksi-Mart (tugewa kas-
wuga, tore), temaga ühes weel wana-
kaid mehi, nende seas Wägura. Wana
ja Rimnaku.

Peremhed (tagapool laudade ääres; waa-
tavad üles ja räägivad ifekeskes).

Andres (poiste lana äärest, kus ta, selg
Marguse poole pöördud, istub, ennast
ümber pöördes, jellele). Agutandi herra,
jääl kãrjivad juba mõned „fõriina“!

21.
Konksi-Mart (ettepoole tules). Tere,
Wakkuste. Küla mehed! (Silmitseb
laudaide järees istujaid.)

Üksikud (keda tema piisk punktus,
teretavad vastu). Tere! Tere, tere!

Konksi-Mart (Margust nähes). Ho,
Jugulane, tere! (Wapustab tema kätt.)

Sind ma juft otjin, hää, et sind leian!
Oled juft minu mees! Sinu sõna ikka

Wakkuste. Külas midagi maksab!

Margus. Soo? Mis juis on? Muud kui-
tead, mul ei ole palju aega!

Konksi-Mart. Küll ja kohe kuulad,
mõid juba ifegi arvata, et tühine
afi ei ole, kui juba Konksi-Mart
ife platsis on. Mina olin alati sinu
sõber ja -naine oled ja mulle ikka
ka ome õmu eft tänu wõlgu, - tänd
mõid ja, kui ja tahad, mind aidata!

(Pöörab ennast teiste poole) Wakkuste.
Küla mehed, kuulake nähe, lubage
mulle paar sõna!

(Stõne ajal tuleb suurem osa pere-
mehi lähemale ja jäävad jalkades

tema ümber seisma, ainult poisid ja
Andres jäävad lehtlaske istuma.)

Konkfi. Peie omeli mind tunnete
ja teate, et mina see mees olen, kes-
igal ajal, kui rahvakafude eest waja
seista, ja wälja astuda tarwis oli, kui
meile ühelt wõi teiselt poolt ülekohut
tehti, wõi koosmatuwi ja maksusid
kaela ajada taheti, wõi nõnda - kes-
suis üles seista, jala wastu toetada
ja alati ütelda julges: seda mina
teha ei lafe! Nõnda oli wiimati, kui
konwendi pääl kiriku seest ja wäl-
jast lubjamise ahi ees oli, ja pere-
meestele lubjamise krekkingi kaela
ajada taheti. Kes tegi siis suu lahti
ja ütles: meile ei ole lubjatud kiri-
kut waja, meil oleme jäl fees ilma
lubjamata enne toime saanud ja
saame päraftgi; kui kiriku woor-
mündri heerral lubjatud kirikut wa-
ja on, maksu lubjamise kulus ife!
- Kelle läbi jäi lubjamise maks mei-
le kaela tulemata. Jikka wana Konk-

23.
ji - Mardi läbi, teate!

Üksikud (läbi seji). Ja, ja, teame! Teie olete kirisherraga juba ammu ajast wanaad wingumehed!

Konksi. Mis wingumehed? Kas-

Konksi. Mardil waja on kirisherrat karta? Kas temal on kirisherrat

waja? Kiriku lupjamine raha Konksi. Mart ei maksa ja ei lae teisi ka maksta! Konksi. Mart läheb kas wõi finatini -

Üksikud (nagu enne). Ja, ja, temal on õigus küll, temal on õigus!

Konksi. Teie ütlete: kirisherra!

Kas ta minu kirisherra on, et mina temale kiriku lupjamine raha maksan?

Olen mina tema ametisse pannud, wõi olete teie tema ametisse pannud?

- Lutikwere paruni kirisherra on ta, Lutikwere paruni... patron on tema

finna ametisse pannud. Ja just selle asja pärast, Wakkuste-küla mehed, kaktjingi ma teiega rääkida!

Andres (poiste poole silmi pilgutades).

24.
Mis-temal wiga rääkida, tema on
pea nõndafama rikas, kui Lutiwere
parun kehva —

Kõik Edafi! Räägi aga Edafi, kõnk
fi peremee!

Kõnafi. No jaa, patron, patron...
Kas mina tean, mispärast ta patron
on, aga jeda ma tean: Lutiwere
parun on meile kirikherra pannud.
Ja Lutiwere parun tahab meile jälle-
gi kirikherrat panna —

Urkikud (läbisegi). Kes? Kus? Mis?
Lutiwere parun tahab meile uut
kirikherrat panna?

Kõnafi. No ja, muidugi! Sellepärast
ma just siin olen. Teate ju, wana
kirikherra hakkab wäliselt jääma,
ihel pühapäeval saab temast kirii-
kuse tulejat, teisel ei saa, enamas-
ti on kõftri jutlus —

Urkikud. Ja, ja, ihel pühapäeval
saab, teisel ei saa —

Kõnafi. Ja nüüd on wanaimehe
poeg juba aasta aega undiperjiteedist

25.
väljas ja nooreherral kohta waja.
Ja wana herra tahab, emme kui fil-
mad kinni paneb, kõikiasju ilufasti
korras ja poega enese ajemel kants-
lis näha. Eks-pole kena? Heelt ei
oska, kõneleb nagu kääna-ko-pulga-
ga. Aga lähemal ajal antawat kogu-
dusele teada, et patron, et Luti-
were parun meile armulikult - ja
ajemele poja kirisherraks on pan-
nud!

Üksikud (läbisegi). Wõi? Kas ja
kuule! Wõi nooreherra? Kus mul
ka asjames!

Konafi. Ja siis müüd küfin mina!

Kas Lutiwere parun maksab meie
est kirikumaksud, kui Lutiwere pa-
run meile kirisherra paneb? Kas
Lutiwere parun wedas kirisherra
karyalanda palgid, kui karyalant
ära põles? Kas Lutiwere parun
teeb kiriku teopäevad, maksab kiri-
kukümnese, kanaan, munad ja juustu-
näha? Wõi teeme ja maksame meie?

—Wale, Lutiwore^{26.} parun ei tee ega
maksja midagi, ife teeme teopäwad
ja ife maksjame! Aga kiriskherra pa-
neb meile Lutiwore parun!

Üksikud (nagu enne). Oigus! Toji, to-
ji! Konksi = Mardil on oigus!

Konksi. Ja nüüd ütlen mina: nüüd
on wana Konksi = Mardi kannatus-
otjas - ja keo wähegi mees on ja mees
tahab olla, jelle kannatus on ka
otjas! Meie Lutiwore paruni pan-
dud kiriskherrat ei taha, jah, ei taha!
Ja nüüd oleme Ludiiste = küla mehed
konfistoriumi kohtule palwekirja
walmis teinud - konfistoriumi koh-
tule - ja jellele hulganisti alla kir-
jutanud, et meie omale kiriskherrat
ife headida tahame, meie ife! Meie
koisk, peremehed, kui poopsid, Konksi-
Mardist hakates, kuni alla wiimise
leakarijuseni - meie ife! Ja et siis
nüüd jälle ei ütelda: see on paljalt
Konksi = Mardi ja Ludiiste = küla meeste

rigor, olen ma palvekirja kaasa
toonud, et teie, Wakkuste = küla me =
hed temale ka alla kirjutate. Meie
omale Lutiwere parunil kiriskherrat
panna ei lafe! Seda ütlen mina ja
kes ka nõndafamuti mõtleb kui mi =
na, see kirjutagu ka palvekirjale
alla! ja kaitsku oma kirikut ja
uskku ifeenelele ja oma lastele,
nüüd ja igawesti, aamen!

Mitmed. Mis siis selle palvekirja
joes seifab? loe meile ette, Konnfi
peremees!

Konnfi (Puitu). Kõrthi-faks! Lea =
dige koos kirjutufe riistad korda!
(Margufele, annab temale paberirulli.)

Täditütremees! nüüd ole fina wabwa
ja loe neile palwekiri ette. Anna
teistele uskija, käi es ja kirjuta
ife kõigepäält alla!

Margus (paberirulli wõttes). Noh,
kui waja, ega siis mina wastu ei
seifa!

Konnfi. Wakkuste = küla mehed! Meeli =

mäe = Margus loib²⁸ teile palvekirja
ette ja kirjutab ise kõigepäält alla.
Minge temaga ühes tuppa!

Margus. Kes palvekirja kuulda ta-
hab, tulgu! (Mõnede talumestega
ära tuppa.)

Wägura = Wana (wana, wilets mehi-
ke). Iivikut ja usku peame kaitse-
ma, ütlete? Lida peame ikka tegema.
Lis waja alla kirjutada jah! (Trip-
pal teistele järele.)

Maret (oma mehele). Teet - Kas Jina
ka alla kirjutas?

Teet (olamuskifi kehitudes). Kus Jis-
mina tohin puududa! muidu ei
tule näginam kōrtfi poolegi! (Teis-
tele järele.)

Kõnki (läheb laudade poole, Kus
weel mehi istub). Noh, mehed, Kas
jis teie ei taha kuulatada ja ni-
me alla panna?

Kõis (häbelikult ülestõustes). Ah
meie? - No ja - ikka kah - muidu-
gi! (Liguwad teistele järele.)

Mõned (tagapool laua ääres, hül-
wad väravast välja).

Konksi (neile vihafelt järele waada-
tes). Need peavad ennast Lutsivere
paruni jäpradeks! (Pöörab ennast
poiste poole lehtlas.) Noh, mis-
teiega on?

Miku. Kas-see siis meisse ka puutub?
Lina rääkivad ju kõige jelle aja ai-
nult Wakkuste-küla meestega. Tead,
Konksi peremes, meie oleme ju Wakk-
uste-küla poigid!

Konksi. No, jeda ma tean! Teie ta-
hate aga õieti korra ka meesteks
jaada, mõtle ma!

Mart. No muidugi - aga ajaga.
Meil ei ole jellega ruttu.

Konksi ärge tehke rumalaid nalja,
minge parem tuppa ja kirjutage
alla kui mehed. Et teie - pärast ei
prungi kahetjeda!

Miku (kavalalt). Tead, Konksi
peremes, meie jeda asja suuremat
ei tunne, ja kuni meid meesteks-

lugema hakata³⁰se, võib kõik,
mis tänä nõnda on, hoopis teifiti
välja näha. Aga jäl istub üks,
jellel on taiku pääs, see ei ole enam
poifike ja meest temast ka kunagi ei
jaa, tema on nõnda ütelda, nende
kahe wabe pääl. Kui Kiwi Tänuksi
Andres alla kirjutab, kirjutame meie
ka!

Poifid (üksteist küünarnukiga mürkfa-
tes). Oigus! Siis kirjutame meie
ka!

Andres (poolkohkunult, poolpahafelt).
Minusse see asi ju ei puutu!

Konksi. Noh, jina, wana Kiwi =
tänuks, kuulsid? Kirjuta alla!
Teed muidugi aasta olla ainult
kolmnistükka, tee wabel ka mida-
gi mõistlikku!

Andres. Tead ju, et ma kirjutada
ei oska.

Konksi. Siis tee kolm risti!

Andres. Sul jäl sees ristitegijaid
küllalt; lõpetas laab terve palwekiri

ristijid täis, nagu jumnaed!³¹

Konksi. Kas jina kõiki asju ainult
naeruko pead? Sul on küll ükskõik,
kas jumal või kurat maa pääl
walitseb?

Andres. No mis siis? Eks mina
jää ikka kiva taguma.

Konksi. Mine, hulgu! Sul ei olegi
usku!

Andres (wihafelt). Lina...! (Joob ja
paneb siis klaasi käest, waguji) Konk-
si peremees! Pead, mida ühel liiga
wähe, jeda teisel liiga palju. Sinust
räägivad kurjad keeled, sul olla oma
kirikuuju kõrwal weel kaks teist.

Konksi. Tahaksin teada, mis sugused?

Andres. Abielu asjus olla ja türkla-
ne, raha asjus juut!

(Kõik naerawad)

Konksi (pöörab temale selja). Teie
juhid olete ju Konksi. Mardi kõr-
wal kõik naised! (Tuppawärs)

5.

Kiwi tänksi Andres-ja poisid.
Loix. Hahaha! Selle pääle, wana
 Kiwi tänko, joo üks hää joom! (Pa-
 kuwad temale.)

Andres. Oli teil ka waja teha
 just minu kallale äshtada!
Jaks. Sulle ei saa ta midagi teha!
 Mis ta sulle teha wõib? Kiwa ta
 maailmalt ära häwitada ei jõua,
 neid jääb sulle ikka taguda!

Andres. Poleks ka kahju ühtegi!
 (Laulab.)

Kui kiwa ei oleks,
 Ei oleks kiwiteed,
 Ja kui kiwiteed ei oleks,
 Ei oleks mul tööd!

Miku. Nõnda, nõnda, Andres! Ja
 et ja parajasti häas-tujus oled, ja
 õhk ka jälle puhas on, siis laula
 üks laul!

Andres. Muudugi, et need toast kobe
 wälja ja mulle kallale tuleksivad!

Miku Ah, mis sul nendega tegu!³³

Jake. No kas ja siis ei tea mõnda laulu?

Jnto. Laula oma kiwi taguja laulusid!

Andres. Ah, need, teate, on mul nõnda-
jannuti enese wälja mäeldud! Neid olete
te juba küllalt kuulnud!

Märt. Kuu ka jada korda! Lase aga
lahti!

Andres (laulab):

1. Plus sinine on taewas

Ja roheline on maa,

Narr on, kes küsib, miks see

Peab nõnda olema!

Teed mööda käib jakku

Ja janta mööda ka,

Kes küsib, miks mina pean

Kiwa kopfima?

Ja et ma pääd ei waewa,

Miks see nii peab olema,

Sis olen ma rõõmus

Ja laulan weel ka —

Kiwa kopfides, kiwa kopfides,

Kiwa kopfides — huraa!

Koik. Kiwa Koppides, ³⁴ Kiwa Koppides,
Kiwa Koppides, huraa!

Andres:

2. Ja linnuse meffas jääl
Kfaneer pääl,
Kas ta küüb, kuff ta tuleb,
Woi kuhu ta lääb?

Keid asju on palju,
Mida keegi ei tea,
Ja napp on, kes jelle pärast
Lohki mõtleb pea!

Ja et ma ei küsi,
Miks-see nii peab olema,
Siis olen ma rõõmus

Ja laulain veel ka-
Kiwa Koppides, Kiwa Koppides,
Kiwa Koppides, huraa!

Koik. Kiwa Koppides, Kiwa Koppides,
Kiwa Koppides, huraa!

Andres:

3. Ja ristirästi läbi
Käivad luted, raad,
Lui neiu find jalleb,
Wota maaga, mio-ja jaad!

Jgalwaadil^{35.} on põhi,
Jgalwaadil on punn,
Keiu arm ja neiu põlgatus
Sagest põhjufeta on!

Ja et ma kõigest jellest
Sain mööda hülida —

Sis olen ma rõõmus

Ja laulan veel ka —

Kiwa kopides, Kiwa kopides,

Kiwa kopides, huraa!

Kõik. Kiwa kopides, Kiwa kopides,
Kiwa kopides, huraa!

Andres

4. Suuripuid kasvab ajaga

Wäikest seemnest igapäe,

Ja tulewikku rikk tuleb,

Kui ka meid jeda ei näe!

Laf. lemmata elu,

Kui ka rübalus on järk,

Ega nutust ega naerust

Taa teifeko kõik see wärk!

Ja et ma ilma elu

Teifeko muuta ei saa,

Sis olen ma rõõmus

36.

Ja laulan veel ka -
Kiwa kopfides, kiwa kopfides,
Kiwa kopfides, huraa!
Koik. Kiwa kopfides, kiwa kopfides,
Kiwa kopfides, huraa!
(Lähevad pääle laulnift tahapoolt ära.)

6.

Endised, Konksi. Mart, Margus,
Piet, Maret, koik talumehed.

Konksi (pakemas käes palvekiri, pare-
maga Marguse kätt furudes). Tänan,
Jugulane! (Teiste poolt.) Tänan, Wak-
kuste-küla mehed! ärgu keegi, kes
palvekirjale käe alla pani, kändaft
tööd tähtsufutaks arvaku! Meie ole-
me näidanud, et meie kõige pääle „jah“
ja „aamen“ ei üttele, mis aga tehtakse.
Muidugi saavad nüüd furumised ja
tagaküsimised algama, aga, et keegi
asjast taganeda ei tohi, see peab
meil juba nüüd teada olema. Kind-
lad peame olema, tulgu mis tuleb!
Mees ja jona! Jumalaga, Wakkus-
te-küla mehed!

Kõik. Jümalaga, jümalaga!^{37.}

(Mõned rapustavad tema kätt.)

Laos (Madisele). Mina mõtlefin ik-
ka, et kui meil alla kirjutame, kõik
see asi lõpetatud on - ja niid kuulen
ma, pidavat see alles algama!

Madis. Jaa, see on naljakas. Mina
mõtlefin ka, et sellega kõik peas-
pidi olema.

Laos. Ära ja aga kodus-jellest naesele
midagi räägi!

Madis. Just sedasama tahtfin minna
sinule ütelda!

Rismaku. Arvate? Kuramus! Kui
sellega näest vihaastada saaks, ma
kirjutaks veel korra alla!

Konksi (on muste faatujel taha poole
astunud ja poiste laua ette seisima
jäänud - kõik teised poolringis tema
ümber - Kivitänski = Andreist nähes).

Näru! Oled sama polguga ka alles-
jäänud? Näed, saime ilma firmitagi
toime!

Andres. Ei punitu kõik minusse

mitte midagi! ³⁸ Muidugi mõista,
et sul meid vaja ei ole. Mis ja
suis-pahandad ja tagajärele veel
näägutasid? - Waata, kui mina nõnda
päew otja tee ääres-kiwihuniku (offas) juures
istun, siis käib jäält päewa jookkul
hulk inimesi mööda, kes wälja näe-
wad, nagu furnakutjarid ja kes Kade-
dusega päält waatawad, kuidas mina
kiwa kopsin ja selle juures veel laulan,
kois päelised ja wäikesed kehwad imi-
mesed, kes naise ja lastega nälja-
kappa imewad; waata, kotski pe-
remees, kui ja jeda korda jaadaksid,
et iga tee ja raa pääl, wügn nad
ka kuhu tahes, terwel maal ainult
rõõmsaid nägusid näha oleks, kui ja
niisuguse palwekirja teeksid, kus Jus-
sejab, et rikkad ja juured maksusid
ja koormaid enese kaelast ära wao-
te ja kehwide pääle weeretada ei to-
hiks, waid niisest eneste kanda pea-
wad jätma, ja et nende juur ka jeda
hääs maitsta saaks, mis teie oma

igapäew, ja - waata, ³⁹ Kontsi peremees,
Jellest ma saaksin aru, ja nüüd järele
kirjale teeksin minna ka kohe oma
kõrni risti alla. Aga see ahi, mis sul
täna es oli, mis juuguine kirikland
kantslis peab olema, ifa wõi poeg, -
jellest ei ole mul külmna ega sooja.
Jaa, kui ja mõne nüüd juure asjaga
tuleksid, kui minna nimetaksin, siis
oleme meil ka kohe platfis ja kirju-
kame alla, jeda wõid ja uskuda.

Loik poisid (piiravad Andrei ümber
ja hakkawad lauldes-ära minema).

Kiwa Kõplides, Kiwa Kõplides;

Kiwa Kõplides, huraa!

(Üleüldise liikumise all langeb es rüü.)

Teine waatus.

Talutuba Meelimäel. Keskkel ja pa-
hemal pool ukse. Paremat kätt akna
lähedal laud ja toolid. Tagapeinas
Kapp.

1.

Margus (värjiväel, istub akna
all ja suitsetab piipu. Siis) Siis Siis tänk-
si Andres.

Margus (hääs-tujus, suust suitsetu puhu-
des). Jaa, toas maitseb piip tubakut
igatdhes ikka palju parem, kui õues!
Siis! Kui kaks kodust ära, on hiirtel
pidu! No, küllap ta joimab, kui koju
tuleb ja toa piibusuitsetu täis-leidab!
Aga mis mind's jamma woin parata,
häknafelleparast õue mineima. Ei
jaa õieti tikuga tuldgi tõmmata ja
tuul kipub jädemid laiali wüma,
waata ette ja warja teist nagu hullu-
last! Toas on ikka palju parem!
Andres (pistab pää usse wahelt sisse).
Tere hommikust!

41.
Margus. Tere jumalime, Kivitäänks!

Andres. Ahjujoo olewat paigata?

Margus. Ahjujoo?

Andres. Naesid teadvad, et mina niisuguse häda ära aitan ja seda tööd ka teen, tellijivad mu siia.

Kas pereääne kodus ei ole?

Margus. Ei ole. Läks kivikujuurde pihkile.

Andres. Ja sina lahkisid minna?

Margus. Ogas - mina teda ufu asjus takistama hakkas!

Andres (elafid kehitades). No ja, wõi see minusse puutub!

Margus. Seda ma ka mõtlen!

Andres. Minu kraesse see asi ei tule!

Margus. Mis juttu ja ajad?!

Andres (istub Margusele vastu, teisele poole lauda). Pead, mina olin eila Sudiste külas. Tääl on kurat lahti ja naesid kõik nagu arust ära. Neil, kes Kõnksi-Mardile palvekirjale alla kirjutanud olivad, ei ole enam

42.
hingeraku fuguigi. Nad wotakfirad
nünd igames häamelega allkirja
tagafi, aga teiselt poolt on nad
Konksi. Mardi oheliku otfas ja see
ei lafe loewile. Waesekesed, nad on
kahe tule wahel! Koik see afi tuleb
käärkambrift, kirisfand on naestele
pöõgu palawaks kütnud. Naesed ärgu
andku järele, waid wügu mehed hää:
ga ehk kuwaga nü kangele, et oma
nimedele Konksi. Mardi palwekirja
all kriipfu pääle tõmbawad.

Margus. Iffi halb!

Andres (pilgates). Iffi halb ja otfaga
ka warsti fiin. Muudugi, fiin lähel
koik kergimini, ei ole ju Konksi:
Marti käpärast taga äõfitamas.
Ega ta lipsti fiia ja lipsti finna
ikka ei pääfe! Ja kui fiinasjale
auk fise faab, küll nad fies föõme:
ga järele puurwad, et pragu Wak-
kuste: külast Ludiste: küläni ulatab
ja palwekirjaafi tühja jääb. Sellepä-
rast ju Wakkuste: küla naesed koik

43.
Kirikunõijase kána kokku astud on,
kellatõne naene oli eila küla
läbi käinud.

Margus. Arwad, et meie ka niifugused
oleme, kui Sudiste-küla mehed? Meie-
ga ei ole naestel hakkamist!

Andres (nagu emme) Tean, tean,
teie ei ole sellest harnast lawist, mis
teie. Wakkuste-küla mehi tegi ju-
mal kivikildudest. (Naurdes) Ah,
arimas Meelimaie peremee, fina
ei tunne isemast ka armuugi weel
mitte!

Margus (rufikaga lara pihta wiu-
kade). Mis? Kas ja mind pilgata
tahad?...

Andres. Aga mitte fugugi!

Margus. Minasi peaks emmast
tundma? (Põisab üles, pöörab selja
akna poole ja paneb kae Andrese
õla päiale, iseteadwalt.) Kulla mehi-
ke! mis fina nüüd naesmeeste asjust
tead? Tüdrukud jah, kellega finul
ka wabest wandaсти tegu oli, need

44.
on mõnikord isemaised ja taalavad
- aga, kui ja juba ühe mees oled ja
perimees majas, ümber forme woid
nad mäsvida!

Andres Jah, nagu narttu, kui aga
form juba enne haige on! (Näitab
üle Marguse öla akna poole.) Sina
oma tuleb parajasti!

Margus (ennast ruttu ümber pöördes).
Waiii, wõi nii ruttu juba, ma ei
oskanud weel oodatagi! (Nuufutab
ninaga.) Tuba on alles-piibufuittu
täis,...

Andres (Ka nuufutades). Jah, nagu
kafarm!

Margus Mis ma temale ütlen?...
Piibu panem ma jia lauadepassi
(teeb seda) - kui jellest kõne tuleb,
ütke, et jina mõne poppu kaksid...

Andres Minugi pärast! (Nagu
Margus enne, iseteadwalt.) Aga,
Meesimäe perimees, see mulle ei
meeldi, et ja „perimeest majas“ män-
gidas, nagu „marjafi“ mängus weel

teist selle juurde tarvitad!

Margus (aralt usse poole waadates).

Tühja asja, piibufuutju päraft nüüd, see on ju rumalus! Aga - allkirja asjus ma ometi ei wõi järele anda, mis? Mis fina arwad?

Andres: Mis? Ma ei arwa mida - gi. Ega mina allakirjutajate hulgas ei ole!

Margus: Ei, aga tõejuttu väädida - Kiwitänko, - kui ma ka oma allkirja kergesti ja ilma järele mõllemata andsin, - kes mees tahab olla, ei wõi ometi tänna nõnda ja hommne teifiti! See ei lähe!

Andres (tõjelt): Muudugi, see ei lähe!
(Paneb järme juu pääle.)

2.

Endised. Leeni (kiriku rüüdes).

Leeni (fisp astudes): Tüda muft ja hing roojane läksin ma tänna hom - mikul kodust wälja ja nüüd - (rõõm - falt) kuidas tules ma tagasi! Patuft

jälle puhtaks pestud⁴⁶, walge nagu tuwike
Andres (Margusele). Niid hakkab walge
tuwike wift küll warsti noppa tarwita-
ma! (Perenaese poole) Tere, perenaese-
ne!

Leeni. Tere jumalime, Kiwitänks! Tulid
wift küll ahjusuu päraft?

Andres Mis siis muud?

Margus. Et ja juba nü ruttu tagasi
jaid, Leeni...

Leeni (kähtfalt). Kas ma sulle liig
wara tulid?

Margus. Mine ikka, kuidas ja jeda
wõid arwata? Mulle ikka - mida wa-
rem, jeda parem!

Andres. Hahaha! Jeda ma ufun - nü:
jugune naefuke! Küll oled ja aga
täna keha, perenaese! Kas ja en-
naft jumala wõi kiriskerra meele-
hääks nõnda ehtifid?

Leeni. Sul ikka jälle oma lobafuu!
Küll sul weel korra temaga halwas-
ti lähed! Peapfid ka enam ette waata-
ma!

Andres. Mina ikka wõi? Ei mina,
perenaene, armasta ette waadata,
mina waatan ikka taha!

Leeni. Sinuga wäagi hääga wõi pahaga,
ful ikka ürs ja seejama jumalakartma-
ta loori! Peaksid ka küll juba meelega-
randamisi pääle mõtlema. Kas ful see
alles on, mis ma sulle nimepäewaks
kinnifin?

Andres. See on mul alles, perenaese
kingitust pean ma aum sees. Paalaga
kaelas, nagu kood ja kohus! (Pistab
käe pöue) Kullake! Perenaene, näe -
(näitab lahtifid paela otfajid) Lahti
pääfenud lojast! Läänud!

Leeni. Iida ma teafin!

Andres. Midagi fa ei tea! Fa on mul
alles. Fa on ainult alla libifenud! (Tõu-
seb üles) Sellepärast oli mul istudes
kõwa aji all! (Kaputab reit) Soo,
niind ta on ta jukafääre sees! Hää
weel, et ta klaafist ei olnud!

Leeni (naerdes). Patukott oled! Niind
aga ära naljata enam, tead, et ma

kirikust tulen. ^{48.} Tule, hakka ahjusseid
parandama. Ma näitan sulle, kust
ta laqunud on.

Andres. Pole vaja tulla. Tegime ma-
ga juba mööda tullest tutvust.

Leeni. Ne siis hakka pääle! Tee
väheinasti tööd, Jumalat ja miin-
Dugi ei wütsi paluda!

Andres. Küllap see teemale ka aru-
faim on, et ma parem tööd teen,
kui palwetamisest tööd teen. (Kööki
ära.)

3.

Margus. Leeni.

Margus (naese poole püüdes, ihenes-).
Nüüd on kord minu käes! Ta ei wõta
kiriku riideidgi seljast ära!

Leeni (tuleb pikkamisi ja istub sinna,
kus Andres enne istus, Margusele
wastu). Kuule, Margus!

Margus (nagu oleks ta mõtted mujal).
Ja?

Leeni (tõsiselt). Mul oleks sinuga rääkida

Margus (nagu emme). ^{49.} Soo?

Leeni. Vile mulle ometi -

Margus (kabele). Leeni, kuule, lehinad
animumad laudas; neil ei ole wift mida-
gi ees?

Leeni (harras tema käest kinni).

Lafe lehinad olla, need on oma jao faa-
nud! Mul on finuga moni tofine jona rääkida.

Margus. Moni tofine jona? Kui fa
tofiseid asju räägid, ei ole fa kunagi
kena. Mulle meeldid fa, kui fa lobus-
oled!

Leeni. Ma ei ole aya fuguigi lobus-
tjus.

Margus. Lahju! Minul jälle ei ole
tofiste asjade rääkimise tjuu. Leeni,
ära riku hääd, ilufat päewa ära -
(toufjel üles) jätame tofiste asjade
üle rääkimine teifens-korraks!

Leeni (ka üles toustes). Ei tule mulle
meeldegi! Siia jää ja wasta! Sul on
paha fuid ametumistus, jellepärast
fa wastu poisled, ja see on Jumala
näpunäide, mida kabele tuleb panna

Margus. Mine ikka⁵⁰! Kui Jumal
igapäiſe talumehe pääle näpuga ta-
haks näidata, kust ta siis kõik
need näpud välja võtab?

Leeni. Ära ja arva, et ja niisuguse
naljabeitmisega mind naerma jaad.
See manitſus, mis mulle tänna anti,
see mul nõnda pea meeleſt ei lähe,
ja sellepärast mul õngi waja sinuga
rääkida. — Ja oled eila ühes teistega
ka kõõtsis olnud?

Margus. Hulga aja järele nõud. Mõ-
ne äſi mind rääkida!

Leeni. Ja oled jäl palwekirjale alla
kirjutanud —

Margus. Nojaa, eks kõõtsikohal kir-
jutata kõiksugu asjadele kergemini
ni alla, kui mujal.

Leeni. Aga kõigepemine olla fina
olnud — fina olla kõigepeält alla
kirjutanud — otſe fina!

Margus. Nojaa, et —

Leeni (ägedalt). See oli patutegu, üt-
len ma — patutegu!

Margus (päris rahuliseft) Noh, siis
oli patutegu!

Leeni (kahte kätt kokku liines). Loo, ja
kui patutegu oli, arvad, see on siis
niifamuti, ja tagajärele ei ole selleft
mitte midagi? Kas ja ei tea, mis ta-
gajärele tuleb?

Margus. Ei tea mitte midagi.

Leeni. Kui ja ükskord ära fured?

Margus. Kullap ma siis-jelleft veel
vähem tean!

Leeni. Pörguse lähed!

Margus (õlanurkkifi kehitasdes). Kui
juba minex on, eks siis pea jelle elu-
ga jäl ka ära harinema. Ega
mina ärakelle tatud ei ole!

Leeni. Jespüki! Margus, jina oled ju
piisti pagan! (Kokkupandud kätega.)
Mis siidamega mina siis-pühast
kaevast pean alla vaatama, kuidas
jina pörgutules-kiidjad? Margus,
kui ja niifugufe tüksi mille teed, kui
meie mõlemad furnud oleme, - jeda
mina küll üle ei ela!

Margus. Eks see müidugi kentsakas-
lugu oleks!

Leeni. Kas siis minu hingekene jüguigi
minu juures kaewas õnnis-olla ei ta-
ha? Kas ja siis minuft enam müdagi
ei hooli

Margus. Seda ma ei tea ütelda. Ma
olen mõnikord neid raamatutes-pildi
pääal näinud, neid „õndsaid hingekesi“
-jääal ei olnud muud, kui walged li-
nad ja nende taga mitte müdagi!

Leeni. Margus, ära heida nii kofiste
asjade üle nalja! Mina tean õmeti,
et jina mind jääal teises elus ikka
ka waja leiaksid!

Margus. Ja, ja, võib olla, waga woi-
matik! (Waljatades, Leenit lähemale
tõmmates.) Aga, waata, naeluke, kui
meie siin maa pääal terve pika eluaja
juba üksteift armastanud oleme, ega
siis wäike wahetus ka kuwa ei tee;
ja kui meie teises elus juba korra
lahus oleme peame, noh, siis hakkam
minu wanakuradi manimaga wäikeft

53.
jahkermahkvert pidama!

Leeni (lustilifelt). Lina, paha mees,
fina! Kuradil on juba ennegi far=
wed pääs, mis siis fina temale veel
uusi tegema hakkad?

Margus (käega ähvardades). Keift on
veel vähe, tema wana õelus ei ole
veel mehega kokku juhtunud! Mina
temale ei jäta, mul ju armuust ajast
minim tema päale! Leeni, küll sa
siis näed, ta kibutab mind veel ise
pöögust wälja! Siis hoiad fina mulle
aga paradüsi tagawäraw lahti, siis
oleme jälle üks teie juures!

Leeni. Sa oled ikka wana häid mees-
ka, Margus, kõige oma juure junga!

Margus. No muidugi, muidugi! Lee-
ni, kui ma sulle nõnda päale waa-
tan, — kuramus — kui sinule ingli-
riided jelga saavad, siis ikka rüete
lees-ka muidagi on!

Leeni (narides). No, eks ma ikka
kaunis täiskasvanud ingel oleksin!

Margus. Ega's mina ka nüüguustest

ingliteft fuurt ei hooli, nagu pildi pääl
monikord näeb, kus paljalt pääd, tü-
rad küljes, õhus ümber lendavad.

Minu inglitel ikka olgu pää küljes
keha ka, et kui ja käpuga haarad,
ka midagi pikku jääb!

Leeni (melitades). Siin oleid ikka wa-
tark pois, Margus!

Margus. No jeda ma arvan! (Ümb-
uskmatalt) Aga, kuidas ja siis-
jelle pääle tuleb? Kas ma midagi ru-
malasti rääkisin?

Leeni. Mitte sugugi! Rääkisin ja
rääkisin õigesti ka. Ja lõbusas tejus-
mõistavad minnes üksteist alati
paremini kui muudu.

Margus. See on kindel!

Leeni (surub tema laua lähemale).
Jstu nüüd jälle maha, Margus- ja
kui ja piipu põlema panma tahad,
ega mina ei keela.

Margus (istudes ja laualasest piipu-
rõttes, ifeenes). Oi ja kaval! Nüüd
ka tuleb koguni teiselt poolt küljelt!

(Leenile) No kui ja ei keela! ⁵⁵ (Tõmbab
kiruga tuld.)

Leeni (kõhiv).

Margus. Seda tegi weesel. (Piibu kohta.)
Jaa, see oli häa küll, mul jäigi piip
poole päale. Hakkas parajasti kõi-
geparemini käima, kui ja tulid.

Leeni. Ja siis pidid ja ta ära peitma?

Mine! Sina teed ju, nagu oleksin mina,
keha misjaguine mirakaru!

Margus. Ah, kuula nüüd — „mirakaru“!

Minu armas, väikene „küju“ oled!

(Kõrwale) Nüüd kui valva aga, millal
jälle küümed nähtavale tulevad! (Leeni =
le.) Kas ja kirikurüüdis seljast ära
ei võta.

Leeni. Ei, praegu veel mitte! Mina
tahan ilus olla ja siin juureft ära min-
na ma ka ei taha. Oota, ma istun
siin siin lähedale. (Jotub Marguse
põlve päale.)

Margus (unibukimataalt waadates) Kui
julle suitsu tüli ei tee —!

Leeni. Ah ei! — Oota, ma räägin

56.
Julle, Margus -

Margus. Nojah! Sa tulid kodu tulles linapõlluft mööda, - ma pole paar päeva firma vaatama saanud, - Kas hakkab juba õitsema?

Leeni. Räägime nüüd enne maanit: Juleft, mis-mina kiriku juures sain.

Maata, see palvekiri -

Margus (kehitas). Jeehuke, oled firma aga raske! Ära vajutab põlme! (Tahab üles tõusta.)

Leeni (heidab temale käed ümber kaela). Istuma jää! Näe! Väi minnek! Kull ma istun nõnda, et ma raske ei ole. Meil on vaja üksteisega rääkida. Siis saab näha, kumb meist teineteist enam armastab - see annab järele.

Margus. Ah, Leeni, sellest ei tule väija midagi Mees ja naene armastavad ju üksteist ühte wiisi, ega fina mind vähem ei armasta, kui mina find. Siis midugi annab üks järele ja teine ka ja kõik jääb

vana wiifi, nagu emmi oli.

Leeni. Kuule, fina ei saa usjast aru!

Waata, see palwekirjafi -

Margus (suitsetab kowasti). Ah - Leeni - sellest ei saa jälle fina aru - see ei ole naeste afi ja - lõpeks - ei ole sellega kellegil midagi pistmist!

Leeni (ikka kurjemini kõhides, jookseb miimaks ära). Ah, Margus - sinu juures istudes, ole nagu searais-suitfjus!

Margus (ka kõhides, pühib fargikaid fega ühte filna ja teist - juure rahulolemisega). On ikka üks hää afi, see piip! (Ojawõttliku häälega) Nojah, näed, ma arwafin juba ette, ja ütlesin sulle ka, ega ja ikka ei juuda suitfju ära kammataada! - Oota, ma lähen õue ja suitfetan jälle piibu tühjaks! (Astub läwe poole)

Leeni. Margus - räägime nüüd õnne - ti!

Margus (usfelinn pess, pöörab ennast ümber, kawalalt). No, no, Leeni, - kuule, see peab ikka küll üks palaw

puuder olema, mille ümber ja nõnda
ringi käid?!

Leeni (on ümber lina akna alla as-
tunud ja feifab jelle es). Margus ae!

Margus: Jah?

Leeni (selg pooleldi Marguse poole pöör-
dud, filmid maas). Kui ja järele
annaksid ja hää mees oleksid, siis
ma ütlen sin fülle midagi!

Margus (läve päält). No miks ma
ei ole! Mis siis?

Leeni (pühalikult). Koik on küll
muidugi alles Jumala käes, aga -

Margus (nature lähemale astudes).

Leeni? - See - see oleks - mis see
tähendab?

Leeni (temale päriselt selga pööra-
tes). Seda pead ja ise wälja arwa-
ta oskama.

Margus (on lähemale astunud, pare-
ma käega piibu lina pääle pannud ja
pahemaga Leeni käe pihku wõtnud).

Leeni, lahe ma waatan fülle otja!

Leeni (waatab filmapilgu üle öla

Margus otja ja pöörab ^{59.} rütu näo lei-
jale).

Margus (rõõmsalt käia kokku liues).
Huraa! Kasta pärast on Meeli-
mäel peaniveel püet!

Leeni. Wait! Aga Margus!

Margus (ennast rägigi kallutatades
ja pooleldi üle toa kantides). Haha
ha! Huramus, on see aga rõõm!

Leeni. Margus, eks ole, aga ja ometi ei
taha, et ta vanemate pattude sees ilma-
le tuleb - ? Mul on selle eest jumma
hirm!

Margus (kõrvataguist krattides). See -
see, see on jälle koguni keine asi!
4.

Õndised (ühel hooil ilmub pä-
rani lahti liikatus usse läve pääl
Kivitänkfi-Andres, järgikäisped
iluskoovitud, javisped kaid ette õieli
firutatus).

Andres (kahemõisteliselt). Pere-naene!
Kas sul järe enam ei ole?

Leeni (kärhtult, pahafesti kärkides).

Wäljas suus on ^{60.} tida küllalt!

Andres: Täna wäga! (Näitab käega
kõõgi läve poole, ise tähtsalt Marguse
olla waadates.) Pead, see on minu arwa:
kes juba liiga pehme! (Tõmbab jälle
ukse ette kaga kinni)

5.

Margus ja Leeni

Leeni (Margusele, kes jõnalaukumata
seifab, meelitades). Nõnda jah, Margus,
on siis nüüd asjal koguni teine nägu,
nüüd ja õieti armad järele?

Margus (wäga kaaluvalt). Jaa, teine
nägu nüüd küll, aga - jina, Leeni,
ütle õieti, - meil ei ole jellest weel juttu
olnud - kui ma järele andma pean,
mis-mul siis õieti teha tuleb?

Leeni (ikka ilustades). Kuula nüüd,
Margus - ega's nü furo asi ei olegi,
kui jelle wäga patu pääle (motled),
mõtelda! Kui patt kehiti, olla jina
efimene olnud ja teistele halba es-
kuju andnud, nüüd pead jina ka
jälle efimene olema, ja teistele hääd

eeskujn andma.

Margus. Patu tegevise juures on hää
eeskujn andmine ikka kõigiti palju
Kergein, kui —

Leeni. Sa pead oma allkirja maha
jalgama!

Margus. Maha jalgama?! Ma ei või
ometi ütelda, et see minu allkiri ei ole?

Leeni. Ütle aga, et sa asjast aru ei saa=
nud, et ei teadnud, mis kõige selle kirja=
ga taheti, et sa natuke jõmmis olid!

Margus. See oleks siis ju wale, ja jälle
müü patt!

Leeni. Hää asja jaoks väikene häda=
wale, see on lubatud, selle pääle armas
jumal ei waata!

Margus (kohkunult). Aga Leeni —
no kuule — on nad julle aga konsulid
õpetanud!

Leeni (siit pääle karkiwalt). Kõige enne
wõtad siis fina kui kõige esimene oma
allkirja kõigepäält tagasi —

Margus. Siis lähem ma ju julgulase
Konksi = Mardiga kokku ja minnesed

62.
külas-hakkavad mind lolliks pidama,
kes ei tea, mis ta teeb!

Leeni. Parem fugulane kaotada, kui
taevariigist ilma jääda, parem siin
maa pääl lolli nime kanda, kui -

Margus. Jäta järele, lolli ja lolli vahel,
siin maa pääl ja jääl üleval ei ole
karvaväärt vahet.

Leeni. Laps mind ometi rääkida! Lina pa-
ned omad kolid kotti -

Margus. Kolid kotti?

Leeni. Võtad pambu felga -

Margus. Võtan pambu felga - ja siis?

Leeni. Ja kombineid siis jala - Riiga -

Margus (imeksapanemise pärast publi-
tsio). Riiga?!

Leeni. Ja, Riiga, konfistooriumi koh-
tusse, palvekirja tagasi võtma ja
andeks-palunna.

Margus (ragufi). Muud midagi?

Leeni. Muud midagi.

Margus. Seda mõtlema veel enne na-
tuse järele!

Leeni. Nõnda on see mahakõhtud ja nõnda

63.
peab see siindima!

Margus. Riia linn ei ole ometi siinfa-
mas toa taga — (Läheb kapi juurde
ja võtab jäält kuu väljas.)

Leeni. See kerge, väikene karistus-
julle veel liig! Kuhu ja siis lähed?

Margus. No iga ma Riiga küll veel ei
lähe!

Leeni. Kõrthi ehk mõtleid minna?

Margus (kübarat pähe surudes). Paremi
juba siin!

Leeni. Siia jääd, ütlen ma! Mehe ase
ei ole kõrthis!

Margus. Pean juba, Riias on teinud ase.
Noh, aqaret iga fannu majast esmale
juba Riiale lähemal on, lähem ma
kõrthi.

Leeni. Siin, Margus, ma näen juba,
ja tahad kõike seda asja jälle nae-
russ-wõtta. Ära ja arwa, ja seda
ma julle ütlen: enne ei liigu ja
mul paigalt, kui ja jona andnud ei
ole, et ja teid, mis-ful siin hingem-
nistuse pärast vaja teha!

64
Margus. Minu hing on praegu päris
hästi fagarates, see käib küll. (Lähe
male astudes). Aga kõige selle asja
juures rõõmustab mind ikka üks asi,
et —

Leeni (kaganedes). Ära tule minu lähe
Dale!

Margus. (ei kuula keeldu). No, ju-
malaga lahe ometi jätta!

Leeni (karjudes). Ära puutu minu-
se, itken ma!

Margus. No, no, ega ma siin ei
hannusta! Waata, Leeni, ja ei
peaks ennaft rihastama, see ei ole
tulle häa! Aga rõõmus olen ma
ometi selle üle, mis- ja mille üle-
fid!

Leeni. Siinastola, fina! Kas ja's-
arwad, et see kõpi on? See oli ka ai-
nult hädavarale, hääks-otstarbeks!

Margus. Püha taewas, helde Jeesu-
ke —! Süis — ei ole midagi?!

Leeni (ägedalt). Ei ole midagi ja ei
jaa ka midagi olema, jeni kui ja

65.
meelt ei paranda ja järele ei anna! Ja
nüüd on jutt otjas ja selle järele, kuidas
meid täna manitsesti ja teha kästi,
ma teen rah! Kriiflikul naepel ei
tõhi nüüguuse mehega mingit tegu ol-
la! Seni kui ja patukahetsust ei tun-
ne, ei tohi ja mu lähedale tulla ja
juba täna panen ma emast kamb-
risse luku taha ja sina võid küünis-
keinte sees magada, nii kama kui
ja tahad! (Kõrvale tuppa ära, kuna
ka usse pauskides enese järele kinni
kõmbab.)

Margus (temale järele waadates).

Kas nüüd ei ole lugu lahti! Hahaha!
deenikene, jaame siis näha, kumb
kauemini jeda kloostridest väljaka-
natab! (Kõrvaga ägedalt rufikaga
laua pihta pöörades.) Tuline ja Ji-
nine! Tahaksin õieti teada, mis-
õigusega nemad emast mehe ja naese
wabele segawad!

(besriie.)

Muudatus.

Kõrth tuba. Keskel lahtine uks, paremat ja pahemat kätt aken. Läbi ukse ja aknate on erinevus (järkus) waatufes-kiirgeldatus üle näha. Pahemat kätt kõrraline uks. Lae alt ripub põlew lamp alla. Laudid, toolid, pingid.

6.

Pahemat kätt laua ääres istuvad. Laos ja Madis, ümberringi pereme-
hed. Teises nurgas nende vastu Wägura wana, siin ja seal veel külalisi. Efti waite jutuwahet. Räägitakse poolehäälega, enam iseenelele.

Laos (mürkjal Madist). Mis ja ütlesid, piirimees.

Madis. Oi oi oi! Si ai ai! Mina ju ütlesin koke, kas ma ei ütelnud koke? Et kui see aji naeste teada läheb, siis pagan lahti on!

Laos. Muudugi, piirimees, jeda ja ütlesid koke! Mina ütlesin jeda ka koke!

Kas ma ei ütelnud k^õhe?

Madis. Muidugi, meie mõlemad üt-
lesime seda k^õhe! (Lasevad p^ääd nor-
gu ja õh^ravad raskesti; õhk^amised
leiavad teiste laudade juurest idafi-
minevat vastukaja.)

Mõned. Seda ütlesime meie kõik k^õhe!
(Wäikene pause.)

Laos (p^ääd tõstes). Kuid ometi üksigi
järele annaks, et ütelda võiks: waadake,
kema oma, see on teistfugune kui
teie olete! Nüfugused peaksite kõik
olema, kui õiged naesed tahate olla!

Madis. Muidugi, muidugi! Kuid üks-
gi järele annaks!

Laos. Arwad, et mõni annab?

Madis. Ei anna!

Laos. Ei anna jah! (Nagu enne.)

Mõned. Mitte üks ei anna järele!

7.
Endised, poisid, nende hulgas
Miku, Into, Mart ja Jako.
Miku (tuleb fiske, astub läve kõrvale
ja ütleb enese järele fiskeastujatele).

68.
Palvexkirjamehed juba kõik ninapidi koos!
(Poised lähewad ja istuwad par. kätt laua
äärde. Peremehed, kui poisja näewad,
nihutawad koomale, waatarad umbusma-
talt poiste poole ja räägivad nüüd weel
kafimini).

Madis: Oige temp see ju ei ole -

Laos: Aga ei ole jah!

Madis (paneb kemale käe põlve pääle).

Püri mee, ja ei teagi ju weel, mis
ma ütelda tahtsin!

Laos: Wain juba arvata!

(Nagu eespool.)

Mõned: Waine juba arvata, jah!

Mart (poistele): On neil aga täna
jabad forgu!

Madis: Lida tahtsin ma ütel-

da, püri mee, oige temp see ju ei ole,

- need headused ja kirikuvandimad,

koos need ole ju jumalalt, jah,

aga - et nemad nüüd tagajärele

kaefi meeste vastu ütles äsfitawad,

nagu oleksivad mehed, kes teab kui

juured kirjategijad, see ei ole oige temp!

Laos. Jah, nojah, feda⁶⁹ olen minna ka
alati ütelnud, aga - eks - kirikusa-
nemad ole ju ka inimesed ja mis-ji-
na ei taha, et julle tehtaaks, feda
ära tee fina ka praoskile!

8.

Endised. Kiivitänksi - Andres.

Miku. Hee! Kiivitänks, jia tule!

Mart. Siin mu oleme!

Andres. Tere õhtust, kõik kokku!

(Astub poiste laua äärde ja võtab
jääl, selg Wägura - Wana poole pöör -
nud, istet.)

Madis. Nüüd on see ka jääl - nüüd
ei saa enam midagi rääkida!

Andres (kõõlmehele). Noh, Peet, täna
ei ole ju firma pool sugugi lõbus!

Peet (olafid kehitas, õhates). Mis-
teha. Raskest ajast!

Miku. Palvekirjameeste käsi käib weidi -
ke pahasti!

Jüts. Norime nendega tüli!

Andres. No, ärge tehke rumalusi!

Wägura - Wana (aralt). Aga mehed,

nõnda ei saa meie ju idafi - ei saa ju
asjaga jurgugi idafi - keegi ei tea,
mis tuleb - keegi ei tea!

Andres (üle öla näidates). Wanamehest
jääb on mul hale! - Teised võiksid
ju higitada!

Laos (ringi vaadates). Kuu ometi
ükski meist oma allkirja tagafi
võtaks, et ütelda võiks -

Madis. Ja, et ütelda võiks - tema
tegi us ja meie kaga järele!

Laos. Eks ta ole kirju lugu! Minu
wanamoor ütles -

Madis. Minu oma ütles ka jeda-
jama

Laos. Ma ei ole ju veel julle üteli-
nudgi, mis minu wanamoor ütles.

Madis. Võik ütlevad nad jedaja-
ma - Kas Riiga või - heinakiini -
ni - ütlevad nad!

(Nagu enne)

Mõhed. Kas Riiga või - heina-
kiini!

Wägura = wana. Nagu see Riig - toa

taga oleks!

71.

Andres (ennast kõige tooliga Wägura-
vana poole pöördes). No, Wägura wa-
nanes, kas-see küüni minest ^{fiig} finule
ka veel külma-lämmit teeb?

Wägura. Hihhi! Minule? No ei!
Aga ometi - muidugi - muidugi! -
muud kui teifiti, kui fina arvad -
fina ulak! Hoopis teifiti! (Huna
ka käe tagasi tõmbab, mis-ka And-
rese öla pääle oli pannud.) Aga
jellest ei saa fina, pojake, aru! Hi-
hhi! Monikord ometi, kui minu
wana Mari - kirikurüüsed seljas -
toast tuleb - puudutan ma teda veel
käpuga, nagu vanasti noores-
hihhi! - Siis-jaab ta kuujaks - noh,
ta on ju ka kõski kokku kuivanud -
ja mina ei ole ju ka ilufarmaks läi-
nud - päris-hirm tuleks üksteise eest
pääle, kui meil ka mitte see ilus-aeq
kooselatud ei oleks - see ilus-aeq!
Ligi viiskümme aastat olen ma
nüüd ometi juba temaga koos-ela-

72.
nüd ja kui nii palju lappi... seitse
tükki... (loeb ümiseses-foormede pääl)
Päina, Jüri, Stadu... (loeb segafelt
foormede pääl kuni seitsemeni) ja efi-
mene... ei mäleta enam, mis selle
nimi oli - ja, ja, seitse laft - röö-
nu ja nure pes-üles kasvatatud on
ja siis nägema pead, kuidas nad
enne find üksteise järele wälja wii-
dakse furnuaiale - jah, siis hari-
netarfe üksteisega ära ja ei mõis-
teta enam üks-iltu teifeta elada!
(Jnimised on ennaft Wägura-rana ja
Andrese ümber jalka kogunud ja kuu-
lawad päält.)

Andres. Ufün juba, ufün küll, -
wüskümmenü aastat on ilus tükk
aega!

Wägura. Nojaa, nojaa - seda ma
arwan ka. - ja meie oleme alati
üksteisega hästi läbi saanud. Kui
termal wiimati kõha oli - ööfti,
siis ta kõhis kwojasti ja pidi
siis rinnateed jooma - see seifis

Seifis abjurgus -- kui⁷³ jageft ei olnud
mul siis waja üles tõusta ja temale
kõhed wiia - ja kui ja nõnda loojast
woodist wälja minema pead - ja
kõlma põranda pääl naelapää pääle
astuma juhtud - huu - hihhi! - wa-
rina ajab üle ihu! - Mul läheb wahel
ööfeti unni päält ära, siis ma kuula-
tan - ja kui muud ei kuule, kui
tunnikella tirkumist - hirm tuleb
pääle! Siis ma tõmban kaeluka
üle pää ja higistan jelle all - ei
tea, kas wana Mari on weel elus,
wõi ei ole! Ja korraga kõlab teisest
nurgast wahi noorkamine - hihhi!
Siis ma naeran! Wana Mari on
weel ikka alles elus - ma ei ole
weel ihuüspinda! - Ja see peab nüüd
kõik mööda olema, ta ei taha
minust enam teadagi!

Andres. Ega's jinu wana Mari
enast ometi muutnud ei ole?

Wägura. Poifike oled! Naepd ei
pruugigi enast muuta, nendega ei

ole nii kui nii ⁷⁴ läbisaamist! - Seda
ei teata, enne kui naene ei ole ära
mõetud. Eilfest laadik, kui hinge
kõnksi - Marsi ära kirjutajime,
on kõik offas ja läbi! (Lafes pää
rimale vajuda) Offas ja läbi!
Laos Meil kah niifama, meil kah
niifama!

Wägura. Ja, ja, aga - nii pikka aega
kui mina - nii pikka aega kui
mina - ei ole te keegi oma naesga
koos elanud! - Keegi ei tea, mis mi -
nu siida sees eilfest laadik ütleb! -
Keegi ei tea! Oluajal ei ole ma
seida siidamevalu tundnud - ja, ja!
Ja - viiskümme aastat oleme
paaris olnud! (Lurub käe vastu rin-
da. Wäike pause.)

Andres. Grööst emalt! Küll saab
kõik jälle ritta! (Pakub temale
slut.) Joo natuke!

Wägura. Saab endist wiisi ritta... See
peaks siis warsti olema - warsti!
(Joob.) Eida, kui ma siit läksin, ma

75.
istufin tema juurde kõõki, seadfin
piipu ja laaskfin mõne matku -
jis oli ta veel viimast korda mi-
nu vastu lahke - viimast korda!
Ta keetis parajasti kakkid, - teate,
nõugufid juuri, häid, rasvatuid
sees - hihhi! - et anna või ku-
ningale jüra! (Rõhutult) Mina
neid oma juhu ei saanud!... Tuli
vana Kirikumõisa Kadri - tema
ja minu naene on ju lapsest saadik
sobrad - tuli see juure neeluga ja kutfus
minu naese õue. Sääb jis-see pikk
jalajutu jopistamine lahti läks.
Mina nõugufe moodi ei jalli, mis-
ful ütelda on, ütli avalikult ja juu-
fise, aga ära tagafelja äsfita! - No,
kui jis- minu naene tuppa tuli,
nõugufe filmaga ta jis- küll mi-
nu otja vaatatas! Nagu oleks mina
see kõhk, kes kevadel ta anipojad
viimfeni ära viis! Hirmu ajas-
päale! Kellamehe Kadri olla üteli-
nud: mina olla vana napp, kes ainult

rumalusi teha! ⁷⁶ - Naata, siis ma
piibu tühtjaks koputajin, one lakkjin
ja siis ta oma paataie fai - jaah,
fai! üteln aga kätte, kelle kaju
pääl ta wäljas oli! Hihhi! Ja, ja-
päätaie ta fai! (Kõhib kurjasti.)
Muid kui siis tuli wana Mari ja siis
see tuli lahti laks ja siis me enam
leppida ei jaanud! Tema-tema
rääkis oma teada ikka hää asja
est - Mari, ütlesin mina - Mari!
wiskümmeend aastat oleme ühel
nõul elanud, kas see siis hää asi
woib olla, mis meid nüüd lahku ta-
hab ajada? - Mis ta jelle pääle was-
tas? - Mis te arwate, et ta wastas?
- Midagi ta ei wastanud, laks aga
kupp ja tõstis käksi kausi muid kui
pois. Marti ette ja see - see õgis - kõik
nahka, wümafe kui - wümafe kui
ühe! - Ja kui magama mineki ag
oli, tuli pois - Mart kahe puki ja
paari lanatükiga, tegi külmakamb-
risse koika, pani põhukoti pääle -

perenaene olla käsikind ⁷⁷ mind jirma
heitä - perenaene ei jallivat mind
enam enese lähedal ja magavat
üksi toas luku taga! - No-wä-
finud ma olin ja päris-hää oli
magada - muud kui - tema kõhi-
mist ma ei kuulnud ja ülestousta
ja teed tooma minna ma ka ei saa-
nud! - Ja millega inimene harjunud
on, sellega on ta harjunud ja seda
ta tahab! - - Täna hommiku-
no - ei, tere hommikust? ega midagi,
tõukas-mulle muud kui silte leeme-
maagna nina alla, aga pois- - Mar-
dile anti kohvi - sibuke tubli pool-
toopi - ja oleks weel pühapäev
olnud või midagi! tööpäeval koh-
vi! (Kibedusega) Jah, päris arust
on ta ära poisi järele, ise rana
inimene! - Ja kui pois weel mida-
gi temast hooliks! Aga ma tean,
et ta ei hooli! (Rahulisevalt) Pa-
ras temale, paras! - Minna ei ole
tema meelest ju enam midagi väärt

- misid nagu ei⁷⁸ olegi enam ja -
minu omas majas! - Nõnda teh-
karpe minuga - nõnda lähed mi-
nu lugu, kui viiskümme aastat
koos ära on elatud! Viiskümme
aastat!! (Warjab näo kätte wähele.)
(Wäike pauke.)

Madis ära mõta jeda asja nõnda
jüdamise!

Wägura (tõstab päa üles.) Peet, pal-
ju mul maksta on? (Ostib westi =
tasku raha.)

Peet Kas ja juba minna tahad?

Wägura (tõuseb üles.) Minna jah!
(Räpatab pääd.) Ma ei tea, mul ei
ole enam kufagil hää olla - ja
koju minna ma ka ei taha! (Stn =
nab Peetile raha.) Waata järele, kas
ulatab! - Woib olla lähem ma Sudis-
te: külla Kälimehe juurde.

(Pälmehed on, kui Wägura = wana
üles tõuseb, oma laudade juurde taga-
fi läinud. Wägura = wana ja Peet sei =
lawad nüüd üksi näitelawa keskel.)

Peet. Seks on ikka aeg juba hiline!

Wägura. Mis left! - Ja eilse ajeme
pääle ma magama ka enam ei lähe!
Mulle tuleb meelde, et jääb külmas-
kambris, jellejama koha pääl,
koik minu lapsed puufärgis on pu-
hanud, enne kui neid wälja kanti
furnuiale! - Neil on nüüd parem
kui nende isal - ja ja - jaa - mina
olen ju alles elus. - Jellepärast siis-
ka, mis mina külmas kambris teen?
(Godrab ennaft Peeti psolt ära, astub
lana juurde, wotab tikku, tõmbab põ-
lema, lafeb jelle aga äkki ära kus-
tuda, ja wotab pahema käega piibu
juuft jälle ära, ifeences.) Tahad mind
ka juba nüulla all näha, Mari? - Soo-
soo? - No - noh! - Mul ei ole nü
kui nü enam maa pääl juurt teha!
- Ja koike, millega ma harjunud olen,
jeda ei ole enam!... (Pühib käega,
milles piip, bigi otja päält ja pistab
siis piibu rinnatasukusse.) Olgu siis-
pääle! (Astub ruttu minema.)

Peet. Oota ometi, ^{80.} ja oled raha rohkem annud ja saad veel tagasi!

Wägura. Jata omale, Peet, jätta omale, mulle ei ole teda enam vaja! —

Hääd ööd, jõbrad, hääd ööd! ärge pange mulle midagi pahaks — jah, midagi ärge pange pahaks — oleme ju alati koos üksteisega hästi läbi saanud — eks ole? — Muidugi, muidugi! (stotub jälle mõne fannu). Kui minu vana Marit näete, siis ütlege temale palju terwisiid ja et mina juba tekkoma pääle olen läinud!

Wõib olla, et ta siis natuke nutab! — Hääd ööd! Hääd ööd! Ja — küla — nihed, mötelge wabel ka minu pääle — aga ärge mind palju kahetsege — ja, ja — ärge palju kahetsege! (Reskelt ära)

Mitmed. Hääd ööd!

Kiwitänksi-Andres (Kargab tooli päält üles). Wägura: wana, oota, ma tulin kaasa!

Mart (teda pidades). Kuhu ja siis nüüd

juurde!

Jüts (nõndafama). Kiwitänks, jää
jää!

Andres. Laf. ta tuleb minu juurde
ööd magama!

Miku. Sa ei saa teda enam kätte,
ja imelikus kujuk, nagu ta oli, ta
jinnu juurde ei tulegi! jää jää!

(Pakub temale õlut.)

Andres (joob ja paneb klaasi kätte).
Aga üksi ei oleks meie teda mitte
pidanud lahkuma!

9.
Endised Rimmaku.

Rimmaku (temal on juur leivakotti seljas,
ja tugev malakas käes; ta on natuke purjus
ja üpfakas). Terve!

Kõik Rimmaku! Kanae - Rimmaku!
Mis liiska siis tema teeb?!

Rimmaku (tuleb, laulmiste viiul rääkides).

Jaa, Rimmaku! Pere, külamehed ja - jumala-
laga, külamehed! Terve kodumaa, jää
jumalaga nüüd!

Madis (rõõmsalt). Mis? Kas sul - Rira

reis es on ?

Rimnaku. Ja, ja - muidugi, muidugi
- mina lähen!

Laos (röömselt). Näe! Tema lähel!

Madis. No nüüd on omeli keegi, kes
eskuju annab!

Rimnaku. No kuhu ma siis pääsen?
Naene ei anna ju hingrahu, jürab
ja jürab: mine ja mine! No ma teen
siis tema ja iseenese õnnelikuks ja
lähem - kus jündas! - Meie kaks,
mina ja tema ei sallinud üksteist
kunagi! - Temalet torras - sel ajal -
minu majapidamine filma, mis siis
muidugi tultfiguure oli, kui täna -
minu jälle olen korra parajasti nal-
jatamise tujus ja tema plaan oli -
sel viisil fran ma ta kätte - - no -
nõnda see asi tuli! Koix küla kais-
mulle sel ajal pääle: wõta ja wõta
ära ja mina tegin siis ka jelle rama-
lusi. Ja nüüd waadaku täna terve
küla minu minu majaasjade järele
- mina lähen! (Laulab) - Lehma ja

lambad minifin ära ja - lähen! Sel ajal üteldi: olla patt, kui ma teda ei võta, tänia üteldakse: olla patt, kui ma ei lähe! No mina lähen, et kannad wälguvad! mida kaugemale ümber, seda parem! Naene ise ajab ja mina ei peaks minema?!

Madis: Ometi üks, kes asjast taganeb!

Laos: Me võime ometi ütelda, et meie järele tegime, mis Pirmaku ees tegi!

Pirmaku: Mis teie võite ütelda?

Midagi ei või teie ütelda! Allkirija asjast ma ei tagane! See oleks siis wefi ranamoori veski pääle, küll siis Riia reifi maha tingida jaoks! Ogar oleks: fin pääst ja koju peaksin ka jääma ja temaga edasi koos elama! No ei, kae, tõda ei ole! Hõisja! Elagu waba-
Dus! Maailm on minu jaoks weel juur ja lai küllalt, mina lähen sinna, kus õelad naest ees ei ole! - Ja nüüd - poisimees, nagu ma jälle olen, ei istu ma enam teie juurde, vaid - poisid, niiku-
tage koomale, mina istun teie juurde!

84.
(Jstub poiste lausa äärde ja laulab.)

;; Wotku kuri kurija naefe,
Mul jole teba waja! ;;

Madis. Miinb lehma ja lamba ära
ja lähel!

Laos. Aga asjast ta ei tagane!

Madis. Jah, niijugune naru!

10.

Endised Liifi ja Margus. Kõnsoji = Mart.
Liifi (alles läve taga). Ära hulla, üt-
len ma!

Margus (niijama). Aga, Liifi, waata...

Pert (läwe lähedal wälja waadates).

Melomäe = Margus! - Ja kiek on tal-
ka pääs! No tänä, nagu näha, ei tule
meigi päris targa pääga!

Margus (nähtawasti kriipfus, ajab Liifi
taga). Aga waata, tänä - pead ja
minu wastu lahke olema, Liifi,
muidu tuleb see sinu hinge pääle - waa-
ta, tänä - tänä olen ma poisimees -
ja see lähel häa asja ette, kui ja
täna...

Liifi (on lahti pääsenud). Oled ju naefe.

85.
mees! Ei oleks uskudagi, kuidas, hääd
asjad ilmas hääd mehed ära rikuwad!

Miku. Kee-palwekirjaneked! Päämees on
fiin! Ehk kamandab ta: ristidele
kriips(alla) pääle!

Margus (ette tungides, wihaklt poisju
filmaadega möötes). Kes-rääkis-pää-
mehest? Kes on päämees?

Kiwitanski. Andres. See, kes kõigeko-
wemini karjub!

Margus (mürkjab teda naljapärast). Häa
weel, et fiina olid, kes juba ütles, iga
kuufe olewijn ma ühes tooliga põlwift
jaadik maad fiske löönid! (Jotub selle
tooli pääle, kus Wägura-wana emme istus.)

Andres. Mina olen rahul ilma jelle-
tagi!

Miku. See tahaks meid heidutada, aga
tal on kilk pääs!

Mart. Teda ei ole waja tänä karta, -
Kakkame aga pääle!

Andres (üles tõustes). Oodake seni, ku-
ni mina ära lähen! Mis-kakelup eft
jaada wõib, fain ma alles hiljuti - ja

86.
See muu nali - jäägu see täitfa teile!
(Lahel tahapool ära.)

Miku (laulab):

Soojas woodis-pöönutamäs
Perinaefuke!
Külmas küünis kikerdamäs
Peremeheke!

Koor: :: Ristikefi, ristikefi
Enam ma ei tee! ::

Margus (ennast tooli pääl ümberpöör-
des, vihajelt). Kas-see meie pihtra
käib?

Japs (naerdes). No ei!

Jüts (laulab):

Lulaspsihil kena juhkus.
Waga jutuga -
Künni perimees on põhkus,
Perinaest trööstida!

Koor: :: Ristikefi, ristikefi
Enam ma ei tee! ::

Margus (üles karates ja poiste lanna ette
astudes). Ma tahan ometi waadata,
Kas mõni keift weel midagi oskab!

Rimmaru (liigutatult). Jesfuke, Jesfuke!

87.
Niisugust torevat lahkumise tundi kodu-
maalt ei oleks mina loota oskanud!

Kiskuda saab ka veel!

Mart (istub Marguse vastu teisel pool
lauda, laulab).

Peremhed, mekinejed,
Ksi läeb teil ruski!
Naesed mängivad teil ikka
Käikest wingerpuski!

(hakkab) Pistikesi -

(laul raugel, seft)

Margus (tõmbab üle laua Mardi
kraest kinni). Nadinael! - Füle!

(Kõik tormavad kaveluse hirmus-nen-
de ümber kokku, ühtlasi ilmutub)

Konksi Mart (ja karjub). Pidage!

Ksoost ära! Üsten ma! Niisuguse
asja pärast ei mända rikklema! -
juhtun just parajal ajal siia!

(Jünneste jalgaad lööwad laialis)

Konksi (ettepoole tules). Mehed! -

(Ta ei saa omale hinge taga) Kes-
see kurat lõi mulle kõhu pihta?!

Misku Kas sinna siis nii raske

trehvata oli?

88.

(Üleüldine naer.)

Jntsi ja et parajasti aji ees-õn, fuis-
kee maud kui kaaja!

Pinnaku (lõob oma kepiiga lam-
bi maha). Lafo kãia!

(Näitelava jääb pimedaks, juur üle-
üldine kifõlemine algab.)

(Eesriie langeb.)

Muudatus:

Mellimãe õue. Pahemat kãtt slu-
hoone; es pooltõhtife akna all pink.
Tagapool aid väravaga. Hele kuu-
walge õõ.

11.

(Kui eesriie ülestõuseb, tulevad Margus
ja Kivitanõrpi-Andres, üksteife kãie
alt kinni hoides, õue. Margus, lõhki-
rebitud rüetega, langeb wãjõnult pingi pããle.)

Margus (tõmbab jõgarästi hinge tagasi)
Aah! - Kivitäänks!

Andres (kes teema ette seisma oli jää =
nuid). Ja!

Margus. Küll on ilus öö täna!

Andres (häas tujus). Misko-i ole!

Margus. Aah! - Kuidas kuul metja
peelt magufat lohna kaaja tsob!

Andres. Armas Jumala öökene!

Noh, nüüd oled ja kodus, ja - ma roin
minna! Hääd ööd! (tahab minna)

Margus. Hääd ööd! - - Kuule, Kivi =
täänks!

Andres (jääb seisma). Mis on?

Margus. Kuidas see asi jääl kõrtfi juu =
res kõik öieti oli? Ma mäletan ai =
nult nagu läbi udu! Nagu alati
mõi?

Andres. Nagu alati jah! Lina olid
kõige kõvem!

Margus. Minu meelest on, nagu olek =
fiin ma jääl - nad kõik kõrtfi wälja
tagunud, mis? Kas oli nõnda?

Andres. Kõik jah, tagufid ja wälja!

90.
Teda tean mina kõigeparemmini, sest
mina olin ise kõige viimane. Ma
peitsin enese küll ahju taha ära,
aga ja leidsid mu kätte ja saatsid
keisetele järele! Kui kõik Lage oli,
tuigerdajid ja ise ka tulema ja alles-
tee pääl jaima jälle lõpradeks!

Margus (naerab). Hahaha! Ja, ja,
nõnda see küll oli!

Andres. Koh - jumalaga!

Margus. Kivitanuks!

Andres. Mis veel?

Margus. Kuule, kas siis kõik, kõik
jaimad? Ega ma ometi Konksi-Mar-
gisepi puutunud?

Andres. Konksi-Mart?

Margus. No - ja?

Andres. Teda oli ikka päris tore
vaadata! Tema lendas nii kui
kakutoot ja - väljas õues veel was-
tu lauda, nõnda et see ka puruks
läks!

Margus. Keela! Kaitse!

Andres. No, temal ei ole asja nuri-

Jeda, teiste käsi ei käinud ka pare-
mini! Kui poisjamaid ei olnud,
lupfijid ja neid, kes enne sinu nõuus
olivad, üksikult ja paari kaupa lä-
vest välja. Jme, et üks-ikka vastu
pidas!

Margus. Oi, oi, oi! Nii sugune jant!
Jah, pimedas tulevad niisugused asjad
ette! Et nad ka kergi vastu ei rää-
kinud!

Andres (surub naeru tagasi). Nad mü-
rafiwad ju küll nagu härjad! - ära
sellepärast muretsesma hakka! Sji tegi
julle löbu ja miks ei peaks ja omale
väikest löbu lubama? Ja - korra sead-
sid ja jalale. Saab ikka sõpradele
kui waenlastele kükiks ajaks-mäle:
tada!

Margus (oma riideid waadates). Sga
riided, riided! Waata, mis sugused mu
riided on!

Andres (nagu enne, naeru pidades).
Neid ma juba ifegi waatan! Sga ega's
nad teist kelgi terveks ei jäänud!

Margus. Nõnda ei tohi ma ennast
leenile näidata! Täna pean ma
kirkivarvul minema, korraga muud
kui jääl olema! Ootas, ma tõmban
jäärpad jalast maha! (hakkab seda
tegemä.)

Andres (juure juuga naardes). Mis-
tarwis siis? Eganad heinte fees-
kobinat ei tee.

Margus. Heinte fees?

Andres (jälle kuiva maljaga). Nojah,
heinte fees! muidugi! Kas sul siis fee-
melest ära on läinud? Heinte fees-
magamise pärast, mis teil tänases,
ju kõik fee kortstist väljaviskamine
oli!

Margus. Jah, selle päale ma ei mõtel-
nudgi, millest kõik fee asi hakkas!
(Hädaldades). No, ega's ma täna õme-
ti küüni ei või minna - homme
minupärast - sellest peab õmeti leeni-
se ka arusaama. Mul ei ole juugu-
gi hää olla, pää valutab ja - ma
ei tea ifegi, on mul mõni auk ka

pääs - või laulavad jääl kõigis kil-
gid, - tänagi või ta mind ometi
küüni faata!

Andres (paneb temale kae öla pääle,
hõpselt). Kuule, jina lupart! Kuule,
mis ma ütlen! Kui ja küüni minna
ei tahas, siis tule minu juurde ja maga
jääl. Väikene kark värske õhu kdes
on sulle terveks ja minu juures tõused
hommiku üles ja oled - mees!

Margus. Ah, mis ja nüüd...! Ma ei
jõua ju hästi jalguigi järel vedada, pa-
rem olen ma siin jamaas pingi pääl pika-
li - Kui Leeni ei halasta - enne kui
ma find tülitan. Mis mäs siin juures
tean?

Andres (naerdes). No jaja! Mina mõt-
lefin ainult hääd, kui ma find kaasa
kutsumin, aga siin meel käib meesime
poole! Mine siis pääle, küll Leeni sul
rõnga ninajoõrmestest läbi tõmbab ja
hommik, siis tantsib karu nõnda, kui-
das naene vilistab! - Aga - mis mina
kõigest sellest tean, olen ainult oma

aastate kohta ⁹⁴ liiaks ninatark!
ära pane pahaks, ja - jumalaga -
jina, pagana pois, kes kõigega toime
jaab! - Hahaha - hääd ööd - ja -
mängi siis tublisti „peremeest majas” -
hahaha - ja mäsi naene ümberjõr-
ne, aga mitte liig kõvasti! - Hääd
ööd - hääd ööd - hahaha! (Kaerdes-
keskelt äras)

Andres (rõõjaksille pingi pääle lange-
Des). Mis ta jäl naerab, kui - in-
mefel ifegi hää ollari ole - no jaa!

12.

Leeni (sõruides, rätik labliste juurste
pääl, astub akna alla ja laulab).

Naikne kuu, ja kumad
Labi lehtede!

Mis ja jala jumad
Mulle jüdame?

;; Meelde jinn jära
Mulle tuletab,

Kus-mu kallim wara

Kurtes-kurvastab! ;;

Margus. Leeni!

Leeni (kohkub, karjatab). Kah! Jesfu-
ke! - Sina ja keine! - Kas ja
jaäl oled? - Kohe katju, et ja kuini
jaad! (Tahab akant kinni toimata.)

Margus (haarab tema käest kinni).

Leeni, lase ometi ma räägin!

Leeni. Ära raiska asjata jonu!

Oleme juba päeva kõik asjad ära
rääkinud. Lase lahti - ma tahan
akant kinni panna!

Margus. Leeni, mõttele ometi järele!

Mina olen ometi finu mees ja alles
täna olen ma näidanud, mis mees
voib!

Leeni. Ja, ene ja keiste riideid puruks-
rebida! Näed ju wäga kena wälja!

Margus. Nähku ma wälja, kuidas
tahes, aga - kõrtjift peksin ma nad
kõik wälja! (istub pingi pääle üles.)

Kunagi ei olnud ma nii kõwa
mees - kui täna!

Leeni. Arwad, et ma find jellepärast
kardan? Mine aga pääle, ja tead,
kui mina ei taha, finu woim ei

96.
ulata kriigi kaugele!

Margus. Niisugune võid ja olla?

Leeni Ja-ah!

Margus. Leeni! Niisid saaksid ja
jeda viisi teha, niisid, kus mina
keigi külarahvaga ja Konksi-
Mardiga ka - rüüri olen jattunud?

(Lafel Leeni käe lahti ja teeb asjata
kätteid, kuhugile jalga toetada, et
ennast akna päale üles wimmata.)

Leeni. Nojah, ma nutan ka natu-
kefe kaasa!

Margus. Niisid, kus mul enam ühtegi
jõpra ei ole, muud kui mu naene!

Leeni. No, kui sul muud enam ei ole,
kui ju naene, siis hoi ka tema
poole!

Margus (teeb uuesti ronimise kätteid).
Teda ma ka ju teen!

Leeni. Ära jiputa asjata jalgu, ega
ja ilma aitamata ülesse ei saa!

Margus. No, siis aita!

Leeni. No muidugi, mis-weel!

Margus. Leeni! Waata - Leeni...!

Leeni. Ega ma rumal ei ole! - Jaa, kui
ja järele annasid -!

Margus. Annan jah järele kõik!

Leeni. Läheb Riia?

Margus. Täha Riia ka minupäralt!

Leeni. Mees ja sõna?

Margus. Mees ja sõna!

Leeni (firutab Margusele käe vastu ja

Margus viimab ennast akna peäle üles.

Ronimise ajal järgmine kõne):

Margus. Huraa! Nüüd võivad mulle
kõik kõhida ...!

Leeni. Kas ja wait ei ole!

Margus. Paradiis on lahti!

Leeni. Wait ole ometi!

13.

Kiwi tänagi = Andreo (tuli juba
varem emal nähtavale, siis) poisid:
Jnts, Miku, Mart ja Japs (neid
kuuluse koha peäle jelle, kui Margus
ja Leeni akna taha ära kaovad, läh-
emal tulema).

Poisid (lauldes):

Peremhed, mehikesed,

Ahi läeb teil ^{98.} wusfi!

Naesed mängivad teil ikka
wäikeft wingeopusfi!

Andres (naerab suure häällega).

Miku Kes jääl on?

Andres. Mina jigan fiin wahikor-
ral! (Paneb käe wäimehe kombel
kübara külge) Ja teetan aru-
likult, et päänes (näi
tab wäega) praegu aknaft tuppa
ronis! No niind on homme naeste
woit!

Poifid: :: Ristikofi, ristikofi
:: Inam ma ei tee! ::

(Esriie.)

Kolmas waatus:

^{1.}
Kiwi tänksi - Andres ja Margus.

Kiwi tänksi - Andres (istub madala
 kiwi pääl ja taob wafaraga parajat
 kiwi puruks). No jina fakardiment!
 - Kas ja lähed löhki?! Soo - weel
 üko-pauk - noh, näed!

Margus (pahemalt poolt tulles, käh-
 nu). Kuule, Kiwi tänks!

Andres (taob ilma ümberwaatamata
 edasi). Jaa? - Lina oled, Meeli mäe
 peremes?

Margus (istub terra kõrwale kiwi
 otja maha). Mina jah!

Andres (edasi tagudes). Oota nature! -
 Pean, ja tulid jumalaga jätma - an-
 nan sulle siis ka rohe kätt - pean
 teda aga emi nature peema - lähed
 ju pika tee pääle - Riiga! - Millas-
 te siis ninema hakkate? - Oi, nüüd
 tahaksin ma waimulik mees-olla,

100.
jaab neil ametit olema, naafi trööstida! -
Noh, ega's kahe marga olla, jääb teiste
poiss mees inimeste jaoks ka veel küllalt
järele!

Margus. Kivitäänks, räägime parem
mõistlikku juttu!

Andres. Kui fina jeda ossad, küllap
mind kuulatan!

Margus. Ma tein eila ruinala tüki.

Andres (pöörab ümber, imes-
pannes). Kui ja jeda iga hominiku
ütlesid, oleks lootust, et finust tark
mees jaab.

Margus. Ma olin eila - no, noja,
mis jääl teha - andsin naasle järele.

Andres (naerab).

Margus. Ära naera, Kivitäänks, ära
naera! Sa ei tea, mis mu jeda pes üt-
leb, jefi jaadik, kui ma jeda lugu -
Wäqura vanamõhega kuulda sain.

Andres. Mis?

Margus. No kas ja füs ei tea? Tä on
õmmetut perma jaanud.

Andres (üleskarates, naerab käest wifates).

Mis ja ütled ?!

Margus (kõneleb karides). Tõnni aja
est on nad tema juurelt jõe ääres
võtnud. Pead ju, ta oli Luidiste. Kõlla
minna tõotanud ja jäl pool külje tee-
kääraku kohal, kus jõekaldad järpid,
on nad tema leidnud. (Tähtsalt.) Lina
olla juures olnud, Kivistänts, ja pead
ju teadma, mis vanamees kortis enne
jeda rääkis, mina tean ainult kuuln
järele. Joobnud ta ei ole olnud, ta on
weel tuki maad ära käinud ja õõ oli
nii helge, et pruulehti oleda lugeda võinud. —
Kogemata ta jõkke kukkunud ei ole!
Kõla lõpul, jäl, kus teisel pool jõge
ta oma majakene seifal — jäl on ta
oma dule otja päale teinud!

Andres (jaatab pääga ja toetab siis pikka-
misi jälle kivi päale. Ehti vaikelt,
nagu ifenises). Rahju temast! — Tões-
ti rahju! — Aga — kui see olema pidi,
parem siis nõnda! Tema juudame rahu
oli riketus, jeda ta tagasi enam ei
oleks saanud. Lurnutel on hää!

Margus (ägedalt). ^{102.} Kuu ma jeda kuul-
sin, siis alles jain ma aru, mis fuguse
rumalate muu meeste, kui mee-
naestele järele anname! Kuidas kor-
raga elus-ajaks-kohtusel armastusel,
korral ja armusel ots-pääl oleko!
Kasjed tulevad, naesed, kes ometi —
ja kui ka kõik maadlin neid raha
jätal, — meeste poole hoidma peavad,
need tulevad wõõra käfu ja wõõra
mäl pääle, ja — kirkkanda jona peab
korraga enam maksoma, — ja maksab
ka enam, — kui kais mehe arm ja
hoolekandmine! Täewane isa, kuhu
see kais peab minna? Andres, ma-
dlin on kui — ma ei tea mitte —
pefa, julge oled ainult siis, kui sul
midagi ei ole. On sul midagi, siis
siutavad unnaft igalt poolt käed
jelle järele wälja ja jina pead
minna kui ära andma, mis sul on,
ja midat enam sul on, jeda enam
oled ja kütretes! Aga see on
siis nüüd ka wõimane, ja mis fugused

103.
käed ennast ka minu peja poole välja
firutavad - farwed vastu!

Andres jälle oma harilikku kuiva nal-
jagaja. Suid ammuuli ajada oskad ja
ikka juba küllalt!

Margus. Kas mul õigus ei ole?

Andres. Mis jaoks minult seda küsid?

Margus. Seft et ma teistele nõnda
koik firdame päält ära ütelda ei
jaa, ja et sina kohe kinnitafid, et
kui meie korra alla kirjutatud oleme,
fuis pe ka nõnda jääma peab, ja sina
tahtfid mind ometi ka weel eila ööfe
enefe juurde kaasa wotta.

Andres (rajaraga mängides). No ja -
olgu jellega! Mis te fuis nüüd mõllete
teha? Sina wandufid ju eila naefele
alla ja täna hommiku oli see kõigil
Wakkuste - küla meestel teada ja koik
astuwad sinu jälgedesse!

Margus. Rjavad nad seda lori, et nad
minu eskuju järele tegiwad, fuis tekku
nad ka minu eskuju järele ja jäägu
asja juurde kindlaks! Ja mis mina nae =

104.
jelle töötasin, - niisugust tööstust, kus
teine sühkest mängu mängib, ma
omehi pidama ei harkka!

Andres (tõsifelt). See ei lähe! - See on
nüüd mõnda! - Kui ja jeda ufaldust
riku, et mehe sõna pääle enam loota,
ega julge olla ei mõi, reostad ja ai-
nult ise oma peha!

Margus. Kas fina nõuu ei tea, Kiwi-
tänko?

Andres. Antud sõna kohta ei ole wist
teist nõuu, kui jeda pidada!

Margus (nukralt). Ja meie peame
jüs ikka patukahetluse teekonnale
minema?

Andres (naerdes). Ja, kui mõistus-
lihine, jüs ikka tagajärele näod
pikad!

Margus. Kuudas fina selle juures
weel naerda mõid, Kiwitänko, Kuudas
fina kõige selle juures weel naerda
mõid?...

Andres. Ära ja arwa, (näitab pääja
jüdame pääle) et mul siin ja faäl

Koik korras ei ole! Aga kolm asja
 tahan ma, et nad alati felged olek-
 fivad: finine taewas - see, mis ma
 joon ja - teiste inimeste filmad! Mul
 lako enne muft pilw paikesest mooda,
 kui ma jeda - Wagura - wana lugu kuul-
 fin... Uju, kui ma utlen, jeni kui aji
 nali oli, naerfin ma teie ule, aga
 niid ma aitan teid, mina nureffen
 felle eest, et teie oma fona juurde woite
 jaada ja ometi Riareifi ette wotta ka
 ei pruugi, niid kui - ufaldama peate
 niid! ara waata nii jubimilt! - Mui-
 dugi, niidugi, mina tulen teile appi! -
 ja niid ole jalle roomus, Meelinnae-
 peremee, niid ole jalle roomus, paa-
 norutamiseega ei saa meie kuigi kau-
 gele! Elu ja maailm on faks, et meie
 fiin roomjad peame olema! (Saladusli-
 felt.) Mina tean jeda, ja niidugi, -
teie jeda ei tea! Kui teie jeda alleo
 Koik juureft raamatust omal wiisil ette
 loeti, siis oli mul oma erailmutus juba
 olnud!

Margus: Jhmutus^{106.}?

Andres (jaatab pääga). Ja left laadis ei ole mind keegi enam nukra näinud! Et meil aji juba korra kōne all on, wain ma julle ka jutustada, kuidas-ke kõik oli - muud kui - ära sellest keistele räägi, muudu hakataks-ke arvama, et ma mõnda uut usku kuulutada tahan ja keiste leiba käest ära wõtta.

Margus: Jutusta aga!

Andres. Teie noored inimesed teate Hiwitantsi - Andreleft ainult seda, et ta alati lustiline ja rõõmus on, aga oli ka teiflugune aeg, kus ta seda weel mitte ei olnud - enne seda - siis kui ma alles väikene Andi olin, kelle küla - Karjatüdruk ilmale tõi ja kellele keegi ümalt ifako ei tunnistanud!

Niisid jaan ma ju küll kõige küla rahwaga hästi läbi, aga - sel ajal, kui minn ema kōhe pääle minn jündi - mist juri ja kui wald minnelt jõogi - raha pidi makoma, - wõid arvata,

107.
Kui palju armastust mulle siis olaks
jää! Igauks laskis mind jeda kopikalt,
mis ta minu eest maksis, ka tunda!
Või inimesed jelle päale mõtivad, et
kõige nende ulakuste juures, mis jalaja
jäävad, see oieti neile kerge patukahet-
sus oleks, kui nad üle hulga ühe toita
mõtavad, kes ka na kogemata kumbel
jüa ilma on jätunud! — Koolis ja kivi-
kuis pidin ma teiste seljatega seisma
ja kui ma pärast rikka perekone poja
afemil väetenistuse jaoks kõlblik olla...
kohtisin, olin ma päris rõõmus! —
Kauaks mind jüna ei saanud, sest et
manööveril mind hobune jalaga lõi.
Korraks olin ma siis jälle külas taga-
ji — jeda on nüüd oma nelikümme
aastat — ja siis anti mulle rajar kätte,
hakati mind kerjult „kivilõhkujaks“
hüüdma ja pandi mind metja kändu-
de ja puujuurivate wahel istuma,
kus kellegiga vähemalt kui sõna rää-
kida ei saanud — ja kui ma varsti
päalejelle raskesti haigeks jäin, ei olnud

108.
slawat hinge, kes mulle tilga wettgi
oleks andnud - noh, ma mõtlefin pä-
rast jelle kohta nüfama kui siis, kui
hobune mind löi. loomad ei tea ju,
kui walu see on! - Sel ajal aga olin
ma veel wihane ja mõtlefin iseneses:
kui nad siin kaerakutlikaks peavad,
siis pea ennast ka jelleks! ära jõo
midagi, laku ainult wett ja sul ei ole
neid waja. Pärast aga, kui ma nõrge-
maks ja nõrgemaks jäin ja kui päew
päewa järele keegi, aga mitte ka ke-
egi inimese enna ei näidanud, siis
tegi see mulle sugawas hingepehjas
onneti haiget. - Ja kui ma siis nõnda
õieti jõuetu ja wilets-omas putkas-
maas lamafin - lõunaaeg oli parajasti ja
päine paistis armjaminei kui kunagi,
- jää! tuli mulle mäti: Wälja päi-
ke! Käte, wälja! Kui ja karrama
pead, karrwa jää! roheline muru
laotab sulle pehme waiba alla ja
päine surub sul silmad kinni, ja
jääd magama ja ei ärka enam ial,

109.
furn on ainult pääftja, pole katki
midagi! - Kõpukille ja roomates wida-
fin ma emmalt siis ka wälja - (kõneleb
üle ja näitab käega) kuni sinna, näed,
metsa ääres, kus need kaks üksikut
puid seisawad, sinna kukkufin ma maha
ja jääd mulle see ilmutus ante! (Wäikene
paus) Nii nagu oli jääd, nii Joe päi-
keste paistel lamada - filmas es roheli sed
aafad, mäed, orud - laenatawad wilja-
põllud ja kõige üle - hele, selge, sinine
kaewas! Jääd tuli sügaw raku minu
pääle ja mul käis nagu wärin see tun-
ne ihust läbi: Jeda kõik jaad ja weel
näha! - Ja siis - siis lamafin ma maas
kui furnus, ma ei tea ifegi kui kaua.
(Lüt pääle kõnswa ärewusega) Ja kui ma
siis jälle ärkafin, päike oli looja lai-
nis, paar tükki wilkufinwad ülevalt,
lähedal, et haawa käega - orus-suitte-
finwad juba majade kooftnad ja sepapa-
jast erimal metsa ääres järas-ääsituli
nagu tondifilm - heinamaal lõiwad
rohutiõhus sibuseft lugu, et otse naera,

pää kohal puuokstes¹¹⁰ ja distavad linnud
ja kõige selle üle jõe õhtune õhk leh-
nimas! - Mina raatan kõne seda -
ja - ja korraga jõuan ma ennaft jalule
ajada - ja kui ma nõnda alles oma
liikumid firutan - ja enese ümber raat-
tan, kuidas kõik ennaft liigutab, elav
ja rõõmus on, - kuidas päike ja tähed
üles ja alla oma featud rada käivad,
- jaäl on minu sees korraga niifugune
julge tundmus, nagu oleksin mina ise
enese ette karmidagi, ja ihus, sees, jaäl
on nii häa tundmine, nagu oleks
kõik endine hele päikese paistmine jin-
na siise peatama, alles jäänud... ja na-
gu tahtmata hoiskafin ma, nagu
monikord trööstides öeldakse: Pole katki
midagi! Kõige suurem karmatamine
ei tähenda midagi, kui ta nõnda on!
Kas ja nüüd koke kuu jalga figawal
nilla all oled, või jälle seda kõik
meil tuhatsorda oma filmaga näha
jaad, - pole katki midagi! Sina oled
oja kõigest sellest ja sellel kõigel on

finult oja! Pole katki midagi! - Ja,
ja! Siis olin ma esimest korda elus-
rõõmus ja olen sest ajast ka rõõmfaks-
jäänud ja tahaks, et keegi teine ka
kurb ei oleks ja rõõmu maailmas ei
rikuks! - Noh, pää püsti, Meelimeie
peremus, pole katki midagi!

Marquis (varjata püüdes, et ta liiguta-
tud on, karedalt). Lina, wõe fina! Ja
mis ja siis lõpeks õige oled? Sa ei ole ju
õige kristlane, ei pagan, ega türk ka
mitte! No sulle küll ei ole ligimehe ar-
mastuse üle tarwis-jutlust pidada. (And-
res tema kätt.) Niidaga, niid oled
ja ometi meie poolt?

Andres (wapustab tema kätt). Mina
olen teie poolt! Aga käsku peate kuul-
ma! Palverikogameste päämes, komandu
pead nulle ära andma ja jõjakulud
tasuma kah, sest mina jaan oma
pääkorterit niid kätti - niisuguse asja
jaoko on kivide juures olex liiaks-
kuiv! Minu esimene käsk on: olge
teele valmis!

112.
Margus. Ja, aga -

Andres. Mitte palju küsida! Mina tean, mis ma teen! Sellest ei saa keiu aru! - Teie peate teele ehitama, et koju väiksite jääda!

Margus. Aga kuidas ja joo teha mõlled?

Andres. Küll ja kuuled! - Sa tead, mul on omaid riivad!

Margus. Ja - kui aga kõik korra korras oleks!

Andres. Looda minu pääle! - Aga sõnamurdmist ei pea olema! - Sellest ei tule midagi välja! (Lööb temale käega öla pääle) Iivan, aga jul üla õhugi sellest väitu ei olnud?! (Hakab naerdes üs nimema)

Margus (läheb naerdes järele).

Andres. Hahaha! Pää püsti, Meeli-mär perimees - pää püsti! Looda minu pääle! - Pole katki midagi! Hahaha! (Kuna mõlemad naerdes ära lähivad langed)

(Esirüü)

Muudatus:

Meelimaie talu, nagu teise järgu
viimase muudatuses, ainult päevavalgel.

2.

Leeni. Rooji. Riinu. Ants. Peep.

(Pere juhib päält õues: Seisukoht: Peep,
Ants, Rooji, Riinu.)

Leeni (köögi põlles; juur supikulp käes,
kaagutab õue, kuna ta iga laufe hakatusele
üle läve astub ja järgnevat sõnade ajal
jälle kaob, nõnda et laufete lõpusõnad jäga-
felt köögist välja kostavad). Jaska
weel juutate jälle? Mina küsin, mis te
jüis ikka weel wahite? Keda te ootate? +
Heina niitma peate minema, kuullete?
Päris rumalaks lähel asi käes! — — —

Siis juleta õnneti wana Peebile, et pere-
mehe pääle waja oodata ei ole! tänan
mitte ja mõni hääl päew mitte! — —

Siis ma teid õpetan wahel ka pere-
naise sõna kuulma! Niind on pääõigus
majas minu käes! Totrad inimesed!

[Wahel ajal, nii sageft kui Leeni kööki

Kaob, järgmine mäng.)

Ants (noor poiss, kes forme juhu püstitab
on, et mitte naerda, näiskab ikka Peepu).

Peep (kurt vanamees). Mis ta ütlet?

Mea ei kuule meastigi!

Roofi (turtful põlle jõe naerda ja mürk-
jab selle juures Antsu).

Rünnud pühib põllega pifaraid filmist
ja ütleb parajal kohal). Mis ta nüüd
nõnda röögib? Ka mõne temp!

Leeni (õue ja nende poole astudes). No
kas saab vahelt mõi?

Peep (temale vastu astudes). Mea näe, et ja
iki kõneled, permaine - mis fa's õige üt-
lid?

Leeni (vehib, kui Peep kõneleb, kõvasti kate-
ta, et ometi märkidegi varal emalt te-
male aruandavaks teha). Tööle - heinale
- peate minema!

Peep (kopurib paremaks aruandamiseks
Leeni liigutusi). Ioo, joo - ja, ja - heinale -
jeda ütlesid! - Si ole aga perimeest veel!

Leeni. Teda ei ole vaja oodata - tema
ei tule - tema läheb kodunt ära, reipile
~~rastmeks päevaks!~~

mitmekes päevaks!

Peep. Ahaa - ahaa - ja, ja, kodust ära! -
ahaa! - Nüüd ma jain aru! - Esfuke, es-
fuke - jaab se raske tükk töö olema,
enne ku me kateski iitsteifelt aru naska-
me jaama, peremehel' ma waati ainult
suu pääle - - aga siul om' irmus-pernise
ääl!

Leeni. Harjuta minule ka suu pääle waata-
ma!

Peep. Ahaa - ahaa - siule ka suu pääle!
Nojaa! See tahad jõe eji peremehes
narkate, pernaine.

Leeni. Kuidas siis teifiti jaab?

Peep. Utliid, ja woi? Aga pernaine,
mis ja nüüd peremehes ammatift ka
tääd?

Leeni. Mina ei tea?! - Nüüd katfu, et
ja mul filmast jaad, wana...! (Tor-
ma jälle kooki)

Peep (kuna kõik wikatid ja rehjad wotawad,
et keskest minema minna). Ka ta wikat-
fes jai weh? - Mikipärast ta's wikatfes
jai? - (Teiste poole) Se iki wift möni

tale vastu kõnelde? ^{116.} (Kõik ära)
3.

Leeni ja Kiwitänki Andres:

Leeni (vaatab tööleminejatele tagant järele). No ometi saavad korra liikuma! Küll ikka efiti nendega tegemist on, emme kui jona kuulma harinewad!

Andres. Pere, Melimäe perenaene! — No, oled fina aga wahwa! Wersta maa taha oli minu hääl kuulda, mina tundsin ta kobe teiste last ära, ja see ei ole juugi kerge asi, sest tänä riiavad ju kõik Waskuste-küla perenaesed kudedega lõnniku huniku otjas wõidu! — Aga uhked wõite ikka küll olla — nüüd on ju kõiges külas naesed peremehed!

Leeni. No kus-ka weel õnn! Oleme ikka sellega tunki meestel ära teenitud nuhtlult ka oma kaela kanda wõtnud.

Andres (nägib kõik wäga rahulikult, ainult kui ta perenaese õige kitsikuse ajab, wõi sellel oma kõnlemise juures hirmu pääle näeb tulewat, peidab ta oma naeru, käsi ju ette tootetud, kohar

tamise taha ära). Muidugi, muidugi -
see on õige! Aga olete nad kodust ära aja-
nud, peate nüüd ka nende kohused eneste
peäle võtma!

Leeni. Aga jere arvab, meie olla jeda
teinud, et siis enefel häid on majas juurt
juud karvitada.

Andres. See natuke auru on ju ainult
mutik kõige selle mõruduse hulgas.
Eks neile inimestele ole küllalt feletatud,
aga võr nad ogarad sellest aru saavad,
et kui keegi maailmas teise oma ase-
melt emale tööjub, ka siis jelle müred ja
hädad oma kaela kanda saab!

Leeni. No muidugi on nõnda - ful on
fula õigus!

Andres (naerab, kuidas ülewel öeldud).

Leeni. Mis ful siis on?

Andres. Kõha!

Leeni. Oled emast ära külmetanud?

Andres (tsõetab maja ette pingi peäle
maha). Ja, sellepärast, et tänä ööfe
aken lahti oli jäänud. (Lööb käpa kok-
ku) Kuidas teie aga sellega valmis olete

118.
jaanud, et mehed kõik - aga kõik - kahe-
kümne nelja tunni fees teile alla on
andnud! - Noja-noja, - tead, neift
kolmeft paarift pihidest, wanakuradi jessa
pajas? Kus ta neid konkufid teeb? Ei
tea? Mis advokadid kõveraks ei saa,
jeda jaavad naefed, ja mis-naefed ka kõve-
raks ei saa, see wüdarke mustakuu
meeste kätte. -- Nüüd peate waatama,
et te naefed perimehe ametiga ka wars-
ti ära harjute!

Leeni. Leidfid mind parajasti jelle päält.

Andres. Eks ole ka aeg, kuis mehed tahavad
ju kohe ja weel täna minema hakata!

Leeni. Weel täna ja nüüd kohe?

Andres. Ja, ja, nüüd kohe! Jooksiwad
weel igauks raha kodust kaasa wõtma,
nii palju kui kellegil teada mustade
päewade jaoks on. Kas sinu oma weel
kodus ei olnud?

Leeni. Kulukopikaid tahavad ära
wõtta?

Andres. Kui mehed jumalameeslepära-
lise asja pääl wäljas on, mis siis naestel

Kodus raha vaja?

Leeni. Hüüakse kui kopira?

Andres. No muidugi! Teekond ei ole lihtne, ja - ega's nad üksi ei lähe.

Leeni. No kes siis veel nendega kaasa läheb?

Andres. Ja, mõtle ometi kui kena! Tüdrukutel kõigil luft tulnud Riia linna näha jaada ja kaafamisma. Nõnda on pea igal oma öde kaafas.

Leeni. Soo? - Minu mehel ka?

Andres. Sinu mehega läheb kõrtli tüdruk liigi. Plus tüdruk - ja ometi tunned teda?

Leeni. Ei!

Andres. Soo, või ei? Mina arvasin, et mees julle temalt rääkinud on. Nemed olla üksteisega (emes) enne ikka suured jõbrad olnud - muidugi siis, kui Margus jind veel ei tundnud.

Leeni. Soo? See on esimene jõna, mis ma asjast kuulen - ja see läheb ühes?

Andres. Jaa - temal on ofavõttlik jüda!

120.

Leeni (~~Las~~ väga rahutult). Kas jääb tüdruk kodu, või - mina ei lähe Margust minna!

Andres. Aga perenaene - perenaene? Mis ja need vägid? Mis siis finust peab arvama, kui ja inimesi hääd asja päält tagasi keelad - mis siis teised naefed jäävad ütlesma?

Leeni. Jäävad sedafama ütlesma, mis mina, kui kuulevad!

Andres. Võta ometi aru pähe! Arvad, kui tüdrukud koju jäävad, et asi selle läbi midagi paremaks jääb? Küsi kaupmehel naefel käest kiriku juures, kelle mees kaatapid mööda ümber jõidab. See ütleb ka, et niisugune rändamine asi on kuidas ta on, harva tuleb jäält keegi kodu niisama niisugune kui ta läks. - Ei mina tahaks niisuguse rändaja mehe naene olla! - Kui mehed otjaga Läti maale jõuavad, ega neil ju muud midagi teha ei ole - jääl võivad korraliste mõtete peäle tulla, ja Läti tüdrukud, need olla pagana peenikesed

121.

petma ja nad saawat ikka maakeelest
küllalt jagu.

Leeni See oleks weel! Sedawiigi woiko ker-
gesti juhtuda, et mehed patufemad ta-
gafi tulewad, kui nad kodust läksivad!

Andres (ületoustes). Ennemini juba,
kui mitte! - Kuni nad aga tagafi tu-
lewad, katfuge siis waadata jah, et
majapidamine korrald ära ei lähe!

Mitte, et ma ütles, et nii mõnesgi kohas
mehe pää kodus puudub - teil naestel
on ju siin (näitab otsestise pääle) teda
küllalt, aga kaks kätt wõtub ikka iga-
üks kanna ja need ikka jääwad puudus!

Kulukopika kannawad nad ka mööda
ilma laiali ja raiskavad ära. Miina te
wift ka ilma nende lubata midagi ei
kõhi, nature hädasse te ikka jääte.

No, küll te toime jaate! - No kui nad
koju tulewad, teetolmu ja päikese käes
puuniko kõrwenud, nagu müstlased,
kui nad siis kõis kõigeparemas kor-
ras ei leia, küll neile siis kuke wüfil
hari pähe kasvab! Ja kui koer korra

122.
wargile on hakamus, iga ta siis ametit
jätta! Küll nad ikka ka kao wüsil wõõ-
ra peja poole wiltu hakkawad waata-
ma! Ela siis nüüguustega weel koos!
Talumees on ju nagu warblane, ta ei
ole rändaja lind, teda ei wõi reifima
jaata, ta peab kodus olema!

Leeni. Jes juke, mina furen ära, kui see
afi nõnda lähel, nagu fina ütled!

Andres. No, no, perenaene, mitte muret-
fenna hakata! Ma ei ütles ju, et see
nõnda lähel, mina ütlen ainult, ime
oleks, kui see nõnda ei lähel!

Leeni (isenelega wõideldes). Waata, ki-
witänts! — —!

Andres. Mis siis?

Leeni. Mina tahaksin teada, mis fina
jellest asjast arwad? — Aga finu käest
ei maksa ju midagi küsida!

Andres. Siis ära küsi ka, perenaene!

Leeni. Kui ainult ühte asja teaks —!

Andres. Ja see oleks?

Leeni. Kas mitte patt ei ole, kui mehi
kunstori minemast ära keelaks?

Andres. Ei, pätt see ei oleks!

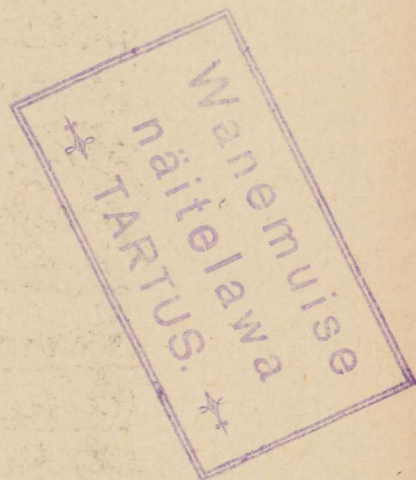
Leeni. Aga --

Andres. Seft et ial pätt ei wõi olla, kui inimelä, kes armastuses ja auususes üks-teise kõrvale elama pandud, üks-teise juurde koju oma töö juurde jääwad!

Leeni. Ja, aga ometi -- kui ainult teaks, mis armas jumal taewas jelleft mõtleb.

Andres. Aga pereääne, kuidas ja ometi nii rumalasti wõid rääkida? Jumala mõtteid ei tea keegi -- aga jäs need ometi meie wäikes-te kolude jässe mahu! Aga mis mina arm-
jast jumalast mõtlen, tean ma ipe! (Laulab
endisel wiisil)

Üks ainuke tee on,
Mis tema juurde wiib,
Kui ka pörgu on kinni
Ja lukus taewasgi!
Ei temal ole taewast,
Ega pörgut wajagi,
Waid südame kaudu
Wiib tema juurde tee!
Oma südant waja küsida,
See wastab oieti,

122.
wargile on hakanud, iga ta siis ametit
jätta! Küll nad ikka ka käo wiijil wõo-
ra peja poole wiltu hakkawad waata-
ma! Õla siis nüfugustega weel koos!
Talumees on ju nagu warblane, ta ei
ole rändaja lind, teda ei wõi reifima
jaata, ta peab kodus olema!

Leeni. Jesuke, mina suren ära, kui see
afi nõnda lähel, nagu fina ütles!

Andres. No, no, perenaene, mitte muret-
sema hakata! Ma ei ütlen ju, et see
nõnda lähel, mind ütlen ainult, ime
oleks, kui see nõnda ei lähel!

Leeni (isenelega wõideldes). Waata, ki-
witänks! — —!

Andres. Mis siis?

Leeni. Mina tahaksin teada, mis fina
jellest asjast arwad? — Aga minu käest
ei maksa ju midagi küsida!

Andres. Siis ära küsi ka, perenaene!

Leeni. Kui ainult ühte asja teaks —!

Andres. Ja see oleks?

Leeni. Kas mitte patt ei ole, kui mehi
kunstori minemast ära keelaks?

Andres: Ei, pätt see ei öleks!

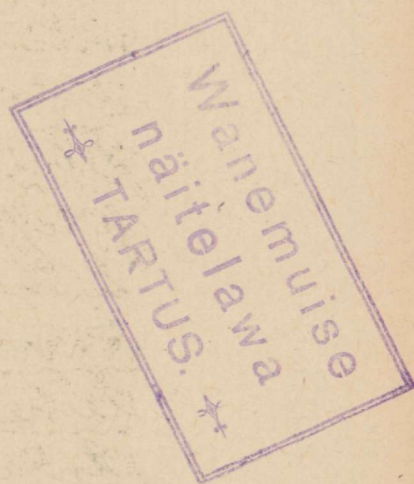
Leeni: Aga --

Andres: Seft et ial pätt ei wõi olla, kui inimepd, kes armastufes ja auufufes üks- teife kõrvale clama pandud, ükssteife juurde koju oma töö juurde jääwad!

Leeni: Ja, aga ometi -- kui ainult teaks, mis armas jumal taewas jelleft mötleb.

Andres: Aga perenaene, kuidas ja ometi nii rumalasti wõid rääkida? Jumala mõtteid ei tea keegi -- ega siis need ometi meie wäikes- te kolude järele mahu! Aga mis minu arm-
fust jumalast mõtken, kes ma ise! (Laulab
endisel wiisil)

Üksainukene tee on,
Mis tema juurde wiib,
Kui ka pörgu on kinni
Ja lukus taewasgi!
Ei temal ole taewast,
Ega pörgut wajasgi,
Waid jüdame kaudu
Wiib tema juurde tee!
Oma jüdant waja küfida,
See wastab öieti,

Nii niirstile ¹²⁴ kuldloosjis,
Kui nulli, kui küfin ma -
Kiwa kopsides, kiwa kopsides,
Kiwa kopsides, huraa!

Leeni (laulab ühes).

Kiwa kopsides, kiwa kopsides,
Kiwa kopsides, huraa!

Leeni (rõõmsalt käpa kokku liides). Ar-
wad ja, et wabalt, jüdame häali järele
kära tohib? (Hakkab Andrese käest
kinni.)

Andres. Jgal ajal!

Leeni. Siis ma keelan Marguse koju!
(Mõtetes, lafeb Andrese käest lahti) Aga
kui nad siis jälle manitsewad ja pör-
gust räägivad? Polewast weewli ja tule
järele? - Oi jah!

Andres. Jäta niind neid oma pörgu-
ga! Kui jumala halastus juurem ei
oleks, kui nende oma - läheks - neil
ju ise halvasti!

Leeni (rõõmsalt). Arwad? - Mina kee-
lan Marguse koju!

Andres (ributab lustilifelt ¹²⁵ Leeni kätt).
Marguse keelame meie koju! Koisk
keelame me nad koju! Koisk! Mis
neil jamma Piiga otjiniist on? (Lafel
äkki Leeni käe lahti, kaeblikult.) Ah,
kuramus!

(Näitelava tagant on iska lähemale
tulewat teeterninejate laulu kuulda.)

Rimaku (ette plärades).

Kui mu kallist ifa talu -

Koor (kordab).

Rimaku. Jumalaga jätjin ma -

Koor (kordab).

Rimaku. Tundis minu jüda walu -

Koor (kordab).

Rimaku. Mis ei wõi ma ütelda!

Koor (kordab).

Leeni. Mis jääl on?

Andres (kratjit kusklatagult). Oehh! -

Teie iska ei oleks pidanud neid mineima
jundima! Koju keelda oleks ju hää
küll, aga kao nad weel keeldu kuule-
wad? Neil on ju niid päris hull mi-
neku tuhine fees! Wana Rimaku, see

126.
ju annab kangesti hoogu takka,
räagib nagu apostel ja laulab nagu
moni palwevend! Mingu woi koik
hukka - nemad minna! ütlevad
nad. - No räagi siis nüfugustega!

(Pägapool tuleb teleminejate rong,
nähtawale, nagu allpool kirjeldatud,
ja liigub näitelawa keskele.)

Andres. Tääl nad juba on! Waata
ometi, nüfugused nad on! Mis ja
nüfugustega weel pääle hakkad?

Leeni. Mis fina weel ei arwa! (Naer-
Des.) No, no, lõpeko on nad ometi roõm-
jad, kui neid koju keeldakse ja nad
minna ei pruugi!

Andres (kõhib nagu enne). Irwad?
Noh, katju õnne!

4.

Endised. Koik.

Teleminejate rong (kõige es Margus,
joo Laas, Madis, Piet ja teised talu-
mehed; Rimaku nende kõrval kui
refflaulja. Koikidel on liivarotid sel-
jas, kübarad sügavasti pähe surutud ja

127.
reifikapiid risti-rästi kaenas. Selle järel
tühjusid - liigi kõige es, rätikute jisse
kinnimäsitud ja vihmavarjud risti-räs-
ti kaenla all. Nende järel jalkades pere-
naesed, nende hulgas Maret ja siis poi-
fid, Miku, Jaks, Märt, Jnts ja teised.
(Kõng tuleb lauldes lähemale.)

Rimaku (ette plärades).

Jumalaga, yamaja -

Koor (kordab).

Rimaku. Nurm ja nüt ja heinamaa -

Koor (kordab)

Rimaku. Päevad andku, mis teil raja -

Koor (kordab).

Rimaku. Jumal küll teid õnnista!

Koor (kordab).

Rimaku. Noh siis, Meeli mäe peremees,
jina olid veel viimane jaata! Võta
siis ruttu kooku, mis sul raja kaaja
wõtta on ja jata naesega jumalaga!

Teeme, et korra minema juame! Meie
olekime ju armu naabrivalla kōrt-
sis esimehest ja armavahest jalgu võinud
puhata!

128.
(Rong lahkus koost. Margus astub,
Liigi pühema käe kõrval, Leeni ette,
nõndafamuti saab iga reifimise oma
naese ja ihe tüdrukku walele peisma.)
Margus: Nojah, Leeni, jääme siis nüüd
jumalaga! Nüüd saab ja oma tahtmist
ja meie läheme Riiga! Kanna ilusti
majapidamise eest hoolt. Saab ju sulle
küll mõnikord raske olema, aga wõi
ja sellest juuremat päised, sul on iska
hää meel, et ma lähen!

Leeni (kes käed ristis, jalg natuke ees ja
bää kuklas, neid sõnu päält kuulanud
li, naerdes Andrejale). Kae nüüd niifu-
gust...! (Marguse poole astudes.) Sina,
Margus, kui sul majapidamise eest ni-
iugune mure on, — noh, kui sa ilusti
palud, wõin ma ju ju ka koju
jätta!

Margus: Ei, armas Leeni, mis ma
majapidamisest hoolin?! (Tõmbab
Liigi lähemale.) Koik maapäädised
mõtted olen kõrvale jätanud! — Paremt
taewariik kaotada, kui siin kõigest

ilma jääda - ei, ei, parem siin kõik
kaotada, kui taewariiki võita! - ah,
Jegamini lähel käes: parem siin kõik
kaotada, kui taewariigist ilma jääda!...

Rimmaru (Kärsitult). Ära niid siin
kiegutama = kaagutama hakka! (ette
pläradis.) Jumalaga, isamaja -
(Kohe hakkab rong emast korralda-
ma, nagu enne.)

Siwitanksi = Andres (iseenes). Wälja-
õpetatud on nad nagu hurdakoerad!
(õnne rahulolemisega) Jaa, häa koman-
dant on ikka midagi väärt!
(Leeni ja teised naised tormavad kallale
ja kifuvad igauks omas mehe rongist jälle
wälja ettepoole.)

Leeni (wikafelt). See on siis niid kõik
see jumalaga jätmine?!

Margus. Jumalaga siis jah, Leeni!
ja jää mulle ikka truuks! Meest naest
küll oleme, aga - oli ju jinn oma
tahtmine, et niid lasku minema pea-
me... ja - Riia reifi ette wõtma pea-
me...

Leeni (vihafelt). Loo? ^{130.} Ja iga lahkset
jõna, et teid koju jätma peame, on
teil raske ütelda? Pimedad peakfime
olema, kui meie ei näeks ja aru ei
saaks, kust see mineki tubin teile
niiid korraga tuleb?! No ja, seda te
tahakfite! Aga seda ma sulle ütlen,
Margus! Sina jääd koju! ära tee
mind hulluks, sina jääd koju ja
afi jellega! Waata, wõi tahawad
miiid kui naafi, lapfi koju rutma
jätta ja miiid midagi! - Ja kui te ka
üüfi - ilma nendeta tahakfite minna,
niiugused kergemelled mõtted pääs-
si lafe me teid kuhugile! Koju jää-
te! Oma naeste juures on teil ka
küllalt aega ja mahti pattu kahet-
seda ja rõisk!

Mitmed naefed. Miiidugi! - Wäga häs-
ti! - Oige!

Rinnakuf pöörab emast rutku ümber,
plärab). Jumalaga, iga...

Margus (ruttu wabete). Aga Leeni!
Jumdas-teift naestest niiid ka aru saab!

Nüüd, kus tehtakse, mis¹³¹ te ise tahtsite,
on teil korraga häda - see oli ju teie
eneste nõudmine, et me Riiga kunstori
kohtusse andekspalunna läheme!

Leeni (pahaselt). Kes jüo kõiki rumala-
lusi ka kohe teeb, mis nõutakse!?

Rimma. Sille päale ei ole vaja
mastata! (Pöörab ennast ümber ja
plärab). Jumalaga, ifarmaja -

(Rong hakkab ennast jälle korralda-
ma, mis-aga konda ei lähe, sest et
Leeni Margust ja teised naefid oma
mehi kinni haaravad ja minna ei
lase.)

Margus. Mis-ja's veel tahad, Leeni?

Leeni (kellel nutt lähedal on ja pa, ju-
ba põlle nurgaga mängib, turtfakalt).
Siia pead jääma!

Margus. Aga Leeni, see ei lähe ju!
Meil on tee jalgade all, nüüd ei saa
enam midagi parata!

Leeni (kellel pifaraad filmist purtska-
wad, nuttjudeo). Margus! Ma palun,
Margus - jää! Mina ei saa ju maja =

152.
pidamisega toime, ja, - ja nii lihi-
kest aega oleme ka alles meest ja
naest! - Kui ja - Riiga tahad minna
- mine teine kord! - mitte nüüd! -

Kui ja mind armastad, Margus,
ära mine ära - ja - ja - Kui ja
mind mitte enam ei armasta, siis
ma jooksen wette!...

Liisi (mürskab Margust küünarnuki-
ga). Kas sul siis sugugi meel hali-
daks ei lähe?

Margus ähh!!

Kirbitanski Andres. Nüüd on aeg järe-
le anda!

Margus (mürskamisest äritatud, hõõrib
puudutatud kohta, ägedalt). Mina ei
taha aega weel mitte!

Andres (ka ägedalt). Ah, siis minge
koix kus kurat, ruinalad inimesed!

Püega ei ole kõigeparemal roman-
dandil midagi teha!

Rimmaru (ootamisi pärast pahane).

No mis siis nüüd on? - Leifawad koix
nagu lapped leierkasti juudi ümber!

133.
Hakkame minema! (Pöörab ette.) Kui
ma kallist isatalu -

(Rong korraldab ennaft ja saab se-
kord liikuma.)

Koor: Jumalaga jätsin ma!

(Rong on nõnda pööranud, et Margus
kui esimene ouest välja minna ta-
hab.)

Leeni (jalgamal filmapilgul põlle filma-
de eest möttes). Margus!

Margus (jäab seisma ja pöörab en-
naft ümber).

Leeni (väga jõrvalikult). Jumalaga
siis jah, Margus, mine siis pääle
Liisiga Lätimaale! Küll mina ootän
seniks ka kõrgelüfama poisi külast!...

Margus (Kargab pikkade sammudega
lähemale). Puhattuline sinine ja pu-
nan! Sori ole enam kellegi nali!
(Jäab ülestõstetud rusikaga Leeni
ette seisma.)

Leeni. Noh, löö aga pääle! löö aga
pääle - seda ma ju tahan! - Siis ma
joorjen tuppa ja panen usse enese

taga lukku - ilma hää fona and
 naha ja ometi ära ei lähe! - ja siis
 ja jää ikka finna, nü kama, kui ma
 ise tahan!

Margus (hoifates) - Seda karmatagu
 keegi teine wälja! Linnalubab emmalt
 lasta! Oisoi! Kuldane Leeni, kuidas
 ta mind armastab! Nüüd ma jään ko-
 ju! Nüüd ei lähe ma kuhugile! (Wis-
kab leiwakoti lenda ja hakkab Leenile
ümber kaela.)

Palumehed. Meie jääme ka koju! Meie
 ei lähe ka kuhugile!

(Ygalpool kaenlustajate gruped.)

Rimaku (nende keskest läbi tormates).

Aga mina ei jää! - Mina lähen!

Margus (uhkelt). Noh, mehed! - Mehed-
 kas me ei ole mehed?! Meie oleme näi-
 danud, et meie oma taktmife juurde
 jääda ja oma fona pidada võime!
 Eks pole õige, naesed?

Kiwitänksi - Andres (on kaenlustawaid
 grupefid nähes pingi pääle langenud
 ja naerukrambid jaanud).

135.
Margus (kohkudes tema juurde tõtates).

Kivitanke, kas ja jurima hakkad?!

Andres (hingetaha suades). Oioioi! -

Oioioi! - Ei oleks ime, kui selle nalja
juures-ära karraks! - Ja seda nimme-
tavad naised linna "jüdametunnis-
tufe wabaduseks"! - -

Loor: Ristirefi, ristirefi,

Kui ja teed, jio wasta!

Kes neid teeb, ei tohi erinast

õkji tada lasta!

(Lesriie.)

